

INIÖ *iten*

2022

Tapahtumia Snäckanilla
Evenemang i Snäckan

9.7. Ympäristöpäivä

Miljödag

13.7 En för alla öppen diskussion om hjortarna

Kaikille avoin keskustelutilaisuus
peuroista

16.7 Dag om traditionell byggnadskultur och byggnadsvård

Perinne- ja korjausrakentamisen päivä

Iniö deltidboende – Iniön osavuosisukkaat rf

Iniö deltidboende – Iniön osavuosisukkaat rf

Styrelsen/Hallitus

Sinikka Leino (Kolko) ordförande/puheenjohtaja
Östra strandgatan 48 H 222, 20810 Åbo
ItäinenRantakatu 48 H 222, 20810 Turku
p +35850 5985822
sinikka.leino@aava.tv

Heidi Paatero (Perkala) sekreterare,
kassör/sihtööri, rahastonhoitaja
heidi.paatero@gmail.com

Juha Immonen (Keistiö)
jaimmonen@gmail.com

Pirkko Kivelä (Keistiö)
pirkkol.kivela@gmail.com

Laura Leppänen (Jumo)
laura.leppanen81@gmail.com

Harri Markkula (Norrby)
harri.markkula@tilassa.fi

Aleksis Carlander (Gloholm)
aleksiscarlander@gmail.com

Förenings adress/Yhdistyksen osoite

c/o Heidi Paatero
Styrmansgatan 15 B 25, 00150 Helsingfors
Perämiehenkatu 15 B 25, 00150 Helsinki

Förenings e-postadress

Yhdistyksen s-postiosoite
info@inionet.fi

Webplats/Kotisivut

www.inionet.fi

Facebook

www.facebook.com/groups/iniofb

Bankförbindelse/Pankkiyhteys

Nordea IBAN FI69 2270 1800 1207 23
BIC NDEAFIHH

INIÖiten Redaktion/Toimitus

Sinikka Leino, Pekka Aava, Kirsi Storckovius,
Heidi Paatero

Redigering/editointi

Pekka Aava

Layout

Nina Laine Mainostoimisto 2t

Tryckeri / Paino:

Painola 2022

INIÖ *iten*

Vår tidning INIÖiten utkommer med ett nummer årligen.
INIÖiten ilmestyy kerran vuodessa.

Innehåll/Sisältö

Handsekalender/Tapahtumakalenteri.....	4
Pääkirjoitus/Ledaren	5
Toteutuuko tavoite hyvän elämän saaristosta Sammandrag av Pargas stads svar	6–9
Ajankohtaista yhteysalusliikenteestä Aktuellt om förbindelsetrafiken i Iniö	10–11
Kivimon kyydissä Iniön lisäreitille Ombord Kivimo till Iniös tilläggsrutt	12–13
Varifrån kommer ortnamnen i Iniö? Mistä Iniön paikannimet tulevat?	14–15
Itämeri on kotimeremme Östersjön är vårt hemhav	16–17
Mökkeilyn kestävyys Ett hållbart stugliv och en hållbar vardag	18–19
Vapaa-ajan asunnon hiilijalanjäljen pienentäminen Man kan minska på fritidsbostädernas koldioxidavtryck ..	20–21
Så här kan en stugboende minska på sitt koldioxidavtryck Toimia hiilijalanjäljen vähentämiseen	22–23
Mångsysslaren Lola från Keistiö - alltid i farten Keistiön monitoiminainen Lola on aina vauhdissa	24–25
Lasten ja nuorten kalastuskilpailu Fisketävling för barn och unga	26–27
Muutosta ilmassa - Hannu Hilkeen havaintoja Iniön linnuista Förändringar i luften	28–29
Apollofjärilarnas livsmiljöer vårdas genom samarbete Apolloperhosten elinympäristöjä hoidetaan yhteistyöllä ..	30–31
Iniön kesäasukkaat Esko Salminen ja Aino Seppo	32–33
INIÖ visa INIÖ frågesport	34–35

Iniö deltidboende – Iniön osavuosisukkaat rf

Vår förenings syfte är att sammanföra deltidboende i Iniö, bevara deras gemensamma intressen och föra deras talan hos myndigheterna, befrämja en positiv och naturlig kontakt med ortsbefolkningen och bevara bygdens traditioner.

Föreningen grundades år 1989. Till medlem kan antas personer som äger eller hyr en fastighet i området och deras familjemedlemmar. Föreningen är tvåspråkig.

Yhdistyksemme tehtävä on saattaa yhteen Iniön osavuosisukkaat, valvoa heidän yhteisiä etujaan ja käyttää heidän puhevaltaansa viranomaisten kanssa, edistää positiivista ja luontevaa yhteydenpitoa alueen väestöön ja vaalia seudun traditioita.

Yhdistys perustettiin vuonna 1989. Jäseneksi voidaan hyväksyä henkilöitä, jotka omistavat tai vuokraavat kiinteistön Iniössä ja heidän perheenjäseniään. Yhdistys on kaksikielinen.

Medlemsansökan finns på webbplatsen www.inionet.fi
Jäsenhakemus löytyy nettisivuilta www.inionet.fi

Årsmöteskallelse Vuosikokouskutsu

Medlemmarna i Iniö deltidboende – Iniön osavuosisukkaat rf sammankallas till stadgeenligt årsmöte onsdagen den 13.7.2022 kl. 13.00 I Snäckan i Iniö, Norrby, Degernäs 28.

Vid mötet behandlas stadgeenliga årsmötiesärenden.

Styrelsen

Iniö deltidboende – Iniön osavuosisukkaat rf:n jäsenet kutsutaan sääntömääräiseen vuosikokoukseen keskiviikkona 13.7.2022 klo 13.00 Snäckanissa Iniön Norrbyssa, Degernäs 28.

Kokouksessa käsitellään sääntömääräisiä vuosikokousasioita.
Hallitus

Hallitus

Vasemmalta Juha Immonen, Pirkko Kivelä, Laura Leppänen, Sinikka Leino ordförande/puheenjohtaja, Harri Markkula, Heidi Paatero sekreterare/sihtööri, Aleksis Carlander (kuva erikseen).

Bli medlem! Liity jäseneksi!

- Intressebevakning | Edunvalvontaa
- Aktuell information | Ajankohtaiset tiedotteet
- Evenemang och fritidsaktiviteter
- Medlemsbrev | Jäsenkirjeet
- Samvaro och gemenskap | Yhdessäoloa ja tutustumista
- Hållbar utveckling, värnande om skärgårdens natur och kultur
- Kestävän kehityksen, saaristoluonnon ja kulttuurin vaaliminen

Föreningen publicerar sin egen tidskrift INIÖiten en gång om året. Yhdistys julkaisee omaa lehteä INIÖiten kerran vuodessa.

Bli medlem | Liity jäseneksi inionet.fi

Händelsekalender Tapahtumakalenteri 2022

9.7. kl./klo 10–13 Liiteristä kiertoon Från lidret i omlopp

Yhdistyksen kirpputorimarkkinat Norrbyn torilla. Maksuvälineinä raha ja Mobile Pay. Föreningens loppmarknad på Norrby torg. Betalas kontakt eller med Mobile Pay.

9.7. kl./klo 13–16 Ympäristöpäivä Miljödag

Yhteistyössä Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n kanssa Snäckanilla. Ohjelmassa myös osavuosiasukkaan hiilijalanjäljen pienentäminen ja tietoa Iniön kestävä kehityksen merikartta -hankkeesta. Miljödag tillsammans med Sydvästra-Finlands Avfallsservice Ab i Snäckan. På programmet också hur en deltidsboende kan minska på sitt koldioxidavtryck samt information om projektet Hållbar utveckling i Iniö.

13.7. kl./klo 13 Iniö deltidsboende – Iniön osavuosiasukkaat rf:n vuosikokous Snäckanilla. Kahvitarjoilu. Iniö deltidsboende – Iniön osavuosiasukkaat rf:s årsmöte i Snäckan. Kaffeservering.

13.7. kl./klo 15 Kaikille avoin keskustelutilaisuus peuroista Snäckanilla /En för alla öppen diskussion om hjortarna i Snäckan

Mukana keskustelemassa paikallisia metsästäjiä edustava Christoffer Nygård ja Mickel Nyström, Turunmaan saariston riistanhoitoyhdistyksen puheenjohtaja. Medverkande: Christoffer Nygård, som representerar traktens jägare och Mickel Nyström, ordförande för Åbolands skärgårds Jaktvårdsförening.

Kolla uppdaterad information på www.inionet.fi och på anslagstavlor i Norrby, Jumo och Keistiö. Tarkista päivitetty tieto www.inionet.fi ja ilmoitustauluilta Norrbyssä, Jumossa ja Keistiössä.

16.7. kl./klo 13–16 Perinne- ja korjausrakentamisen päivä Snäckanilla Dag om traditionell byggnadskultur och byggnadsvård i Snäckan

Ohjelmassa mm. miten ennen rakennettiin, kirvesnäytös ja rakennusperinnön vaaliminen. Luennoitsijoina Marcus Lepola ja Heidi Salviander-Wahe. Luennot ovat kaksikielisiä. Työnäytöksenä Aleksis Carlander opettaa valmistamaan perinteistä keittomaalia.

I programmet finns det bl.a. hur man byggde förr, yxvisning och bevarande av byggnadsarv. Föreläsningarna är tvåspråkiga och ges av Marcus Lepola och Heidi Salviander-Wahe. Aleksis Carlander visar i sin arbetsvisning hur man tillverkar traditionell slamfärg.

16.7. kl./klo 16–18 Mitä järkee on kalastaa särkee! / Varför ska man meta mört?

Lasten ja nuorten kalastuskilpailu Norrbyn sataman laitureilla. Fisketävling för barn och unga på bryggan i Norrby.

Vi tackar för stödet! Kiitämme tuesta!

Pääkirjoitus | Ledaren

Koronapandemia muutti työssä käymistä. Etätyö toi saaristoonkin yhä enemmän osavuosiasukkaita. Saariston vetovoima on kasvanut, koska moni kokee saariston hyväksi ja turvalliseksi ympäristöksi. Mökkien ja mökkikonttien kysyntä on kasvanut ja vanhoja mökkejä on varusteltu entistä enemmän talviasuttaviksi.

Saaristoasiain neuvottelukunta valmistele saaristolain päivittämistä. Tiedetään, että päivitettävässä uudessa saaristolaissa on aikomus huomioida myös asuminen saaristossa kausiasukkaana, kuten termi laissa kuuluisi. Vuodelta 1981 peräisin olevassa saaristolaissa edut ja velvollisuudet koskevat vain vakituisesti saaristossa asuvia. Myös saaristokriteereiden selvitystyö on käynnissä. Tarkoituksena on, että uusi saaristokuntia määrittävä kriteeristö huomioi paremmin saariston olosuhteet sekä sen vaikutukset kuntatalouteen, saariston asukasmäärän lisäksi. Saariston vakituisen asukasmäärän lisäksi tavoitteena on huomioida myös vapaa-ajan asuminen sekä monipaikkaisuus. Uudesta saaristolaista ei ehditä päättää vielä tämän hallituskauden aikana.

Yhdistyksemme toiminnassa keskeistä on kestävä kehitys. Mökkeillessä on tärkeää pyrkiä ekologiseen kestävyteen erityisesti energiaratkaisujen, jätevesien hallinnan ja liikkumisen osalta, niin luonto ja ilmasto kiittävät. Mökkikauden käynnistyessä mökkiaskareiden suunnittelussa kannattaa pitää mielessä ympäristö- ja luontoarvot. Yksinkertaisilla valinnoilla voi pienentää myös omaa ekologista jalanjälkeään.

Tapaamisiin Iniön kesässä!
Hallitus

Coronapandemin förändrade vårt sätt att arbeta. Distansarbetet fick allt fler deltidsboende att söka sig också till skärgården. Skärgårdens dragningskraft har vuxit, många upplever skärgården som en bra och trygg miljö. Efterfrågan på stugor och stugtomter har vuxit och gamla stugor utrustas i allt högre grad för vinterboende.

Skärgårdsdelegationen förbereder en uppdatering av skärgårdslagen. Vi vet att att man i den nya skärgårdslagen har för avsikt att också uppmärksamma boendet i skärgården som periodboende, såsom termen skulle komma att lyda i lagen. I den nuvarande skärgårdslagen från år 1981 gäller rättigheterna och förpliktelserna endast dem, som är fast bosatta i skärgården. En utredning om skärgårdskriterierna är också på gång. Avsikten är att de nya kriterierna som definierar skärgårdskommunerna bättre skall beakta, förutom befolkningsantalet, också skärgårdsförhållandena och den inverkan de har på kommunernas ekonomi. Målsättningen är att förutom antalet fast bosatta också beakta fritidsboendet och det multilokala boendet. Den nya skärgårdslagen kommer inte att tas upp till beslut under den här regeringsperioden.

Hållbar utveckling är ett centralt tema i vår förenings verksamhet. För en stugboare är det viktigt att eftersträva ekologisk hållbarhet i synnerhet när det gäller energilösningar, hantering av avfallsvatten och de färd sätt vi använder. Då är naturen och klimatet tacksamma. När stugsäsongen och stugaktiviteterna kör i gång är det skäl att ha miljö- och naturvärdena i minnet. Med enkla val kan vi minska på vårt ekologiska fotavtryck.

Vi ses i sommar i Iniö!
Styrelsen

Toteutuuko visio hyvän elämän saaristosta?

TEKSTI: PARAISTEN KAUPUNGIN ERI HALLINTOVIRANOMAISET, SINIKKA LEINO

Valtakunnallisessa Saariston kehittämishajelmassa vuosille 2020–2023 esitetään kunnianhimoinen visio toimintaperiaatteista ja teemoista, joilla laadukasta ja elinvoimaista elämää saaristossa rakennetaan lähitulevaisuudessa. Iniö deltidsboende – Iniön osavuosiasukkaiden yhdistys kysyi Paraisten kaupungin päättäjiltä, millä konkreettisilla teoilla Parainen edistää näiden tavoitteiden toteutumista?

ASUMINEN SAARISTOSSA

Asumisen ja erityisesti monipaikkaisen asumisen edistäminen näkyy sekä Paraisten kaupungin strategiassa että kaupungin toimialoilla eri tavoin. Kaupungin, sen asukkaiden ja osa-aikaisten asukkaiden etuja valvotaan monella rintamalla. Tiivis yhteydenpito liikenneviranomaisten ja liikenteenharjoittajien kanssa, edunvalvontatyö sosiaali- ja terveydenhuollon asioissa, vaikuttaminen kesälomien ajoituksen tarkistamiseksi kansallisella tasolla ovat esimerkkejä edunvalvontatyöstä, jota monipaikkaisuuden ja sitä tukevien palvelujen edistämiseksi tehdään.

Yhteistyötä asukkaiden kanssa

Kaupungin keinot vaikuttaa asuntomarkkinaan ja sitä kautta väestökehitykseen ovat Iniön alueella rajalliset. Strategiatyössä on kuitenkin nostettu vahvasti esiin ”yhdessä tekeminen”, mikä tarkoittaa yhteistyötä esimerkiksi kyläyhdistysten ja eri ryhmien kanssa, joiden jäsenet voivat toimia sanansaattajina ja äänitorvina sen kertomisessa, miten hyvä saaristossa on olla, työskennellä ja asua kääntäen alueen ainutlaatuinen eksotiikka voimavaraksi ja mahdollisuudeksi.

Rakennuslupa-asiat hoituvat helposti

Paraisten kaupungin rakennusvalvonnalla on kaupungin maantieteellisestä laajuudesta huolimatta kattava ja asiantunteva palveluverkosto. Kaupunki panostaa myös tavanomaista enemmän ennakkoneuvontaan ja paikkakatselmuksiin, minkä johdosta asiakasta pystytään palvelemaan aina yksilöllisesti. Kaupungin verkkosivuilla ja some-kanavien kautta kaupunki viestii yksinkertaisin videoin ja kuvakaavioin miten polku

muuttaa loma-asunto vakituista asumista varten on kuljettavissa.

Toimistohotellit eli hubit

Paraisten kaupungin strategiaan sisältyy toimistohotellien, ns. ”hubien” perustaminen eri kunta-alueille. Hubit ovat yrittäjien, etätyötä tekevien ja yhdistysten kohtaamispaikka. Hubi tarjoaa erinomaiset tietoliikenneyhteydet ja muita palveluita, jotka mahdollistavat sekä etätyön että innostavan sosiaalisen ympäristön.

Vapaa-ajan asukkaat osaksi päätöksentekoa

Paraisten kaupunki näkee vapaa-ajan asukkaat tärkeänä sidosryhmänä ja tulee tiivistämään yhteistyötä heidän kanssaan. Uuden organisaation myötä tälle työlle tullaan nimeämään yhteyshenkilö, jolloin toiminta saadaan säännöllisemmäksi.

SAARISTON YHTEYDET

Valtion talousarvio asettaa raamit saaristoliikenteen laajuudelle. Toinen rajoitus on eri reittien lyhyt sopimusajaksi, joka on pääsääntöisesti viisi vuotta. Tämä vaikeuttaa yritysten investointeja uusiin lauttoihin

ELY-keskus tai liikennöijä lähettää aikatauluehdotukset kommentoitaviksi ja pääsääntöisesti paikallinen aluelautakunta tutustuu ehdotuksiin ja tekee parannusehdotuksia, jotka huomioidaan mahdollisuuksien mukaan.

Kaikilla ei ole mahdollisuutta käyttää autoa, joten joukkoliikennettä on parannettava. Tätä työtä tehdään sitä mukaa kuin nykyisten yhteyksien käyttö lisääntyy. Kasvava matkailijoiden määrä, tulomuuton positiivinen kehitys ja kasvava, entistä pidemmän aikaa saaristossa asuvien osa-aika-asukkaiden määrä ovat tekijöitä, jotka ovat hyvä peruste joukkoliikenteen kehittämiseksi.

SAARISTOKULTTUURI

Kulttuurin saralla Paraisten kaupunki järjestää Iniössä esimerkiksi elokuvanäytöksiä (noin yksi elokuva kuu-kaudessa tammikuusta huhtikuuhun sekä syyskuusta joulukuuhun).

Kulttuuria eri-ikäisille

Peruskoulun oppilaille tarjotaan kulttuuria koulussa opetussuunnitelman mukaisesti.

Senioreille järjestämme ns. kulttuurikerhotoimintaa vaihtelevalla ohjelmalla noin kerran kuukaudessa sekä tarjoamme ns. kulttuurikassin vaihtelevalla sisällöllä 6–7 kertaa vuodessa.

Paraisten kaupunki tukee iniöläisten aloitteita – viimeksi toteutettu aloite oli Doran penkki. Kaupungin tuki voi olla taloudellista tukea, mutta kaupunki auttaa myös ideakehityksessä sekä rahoitushaussa ja yhteyksien löytämisessä.

Kaupunki tukee rahallisesti mm. Iniö Folk -festivaalia, Iniön nuorisoseuraa ja on tukenut myös Iniön osavuosiasukkaita esimerkiksi näyttelyn järjestämisessä Snäckanissa.

Lisäksi ostimme tai tuotamme itse teatterinäytöksiä ja konsertteja Iniöön (esim. VårKultur, Musik i Mars sekä Kulturparlamentet). Kesän aikana kulttuurilautakunta ei järjestä tapahtumia saaristossa, sillä kesäaikaan yhdistyksillä on paremmat taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa tapahtumia itsenäisesti. Paraisten kaupunki tukee toimintaa muina vuodenaikoina.

Kulturellen.fi on perustettu kulttuurikokemusten tarjoamiseksi verkon kautta saaristolaisille ja muille, joilla on vaikea osallistua tavanomaiseen kulttuuri-toimintaan. Sisältöä kehitetään jatkuvasti ja sivuston kautta voi osallistua mm. konsertteihin ja teatterinäytöksiin sekä päästä osalliseksi sisältöön, jota vapaaehtoiset tuottavat. Näitä ovat esimerkiksi luontopäiväkirja, puutarhapäiväkirja ja esitelmät eri paikoista ja kylistä.

Unesco-biosfäärialue

Paraisten kaupungilla on keskeinen rooli Saaristomeren Unesco-biosfäärialueessa, joka tarjoaa yhteistyöverkoston ja työstää kestävä kehityksen työkaluja elinvoimaisen saariston hyväksi.

Biosfäärialue on viimeisen kahden vuoden aikana panostanut rannikonläheisen kalastuksen edistämiseen. Rannikonläheisen kalastuksen voi nähdä Saaristoon kuuluvana tärkeänä kulttuuriperintönä. Tätä näkemystä on tuotu esiin näyttelyllä Piscatus – kala

ja ihminen vuosina 2020–2021 sekä saaristokalastuksesta kertovalla lyhytelokuvasarjalla ja erilaisilla innovatiivisilla tuotteilla. Biosfäärialue on järjestänyt keskustelutapahtumia ja tuottanut tietoisuutta lisäävää materiaalia tärkeän elinkeinon näkyvyyden lisäämiseksi.

Laajempi artikkeli nettisivuillamme inonet.fi

Sammandrag av Pargas stads svar gällande utveckling av skärgården

TEKSTI: PARAISTEN KAUPUNGIN ERI HALLINTOVIRANOMAISET, SINIKKA LEINO

ATT BO I SKÄRGÅRDEN

Att utveckla boendet och speciellt det multilokala boendet, framhävs både i Pargas stads strategi och i stadens normala verksamhet på många olika sätt. Stadens och dess invånares, även deltidboendes, intressen bevakas på flera fronter. Täta kontakter med trafikmyndigheter och -idkare, intressebevakning i social- och hälsovårdsfrågor, arbete på en nationell nivå för att påverka tidpunkten för sommarsemestern är exempel på stadens intressebevakning för att stöda och utveckla multilokalt boende och till boendet anknutna tjänster.

Samarbete med invånarna

Stadens möjlighet att påverka bostadsmarknaden och på så sätt också befolkningsutvecklingen är gällande Iniö begränsad. I strategiarbetet har man dock starkt lyft fram ”skapa tillsammans” vilket till exempel betyder samarbete med byaföreningar och andra sammanlutningar vilka kan fungera som budbärare i hur fint det är att leva, bo och arbeta i skärgården. På det sättet får vi fram hur unik vår skärgård är och vilka möjligheter den erbjuder.

Bygglövsärenden sköts smidigt

Pargas stads byggnadsinspektion har trots det stora geografiska området ett både omfattande och sakkunnigt servicenät. Staden satsar också extra på rådgivning och att förrätta syn på plats vilket ger en individuell betjäning. På stadens hemsida och i sociala medier finns videor och bilder som på ett tydligt sätt beskriver processen hur man kan ändra sin fritidsbostad till en bostad för permanent boende.

Kontorshotell, ”hubbar”

Staden har i sin strategi att utveckla kontorshotell, ”hubbar” för de olika kommundelarna.

Hubbarna är en träffpunkt för företagare, distansarbetare och föreningar.

Hubben erbjuder utmärkta dataförbindelser och andra tjänster vilka möjliggör både distansarbete och en stimulerande social miljö.

Fritidsborna delaktiga i beslutsprocessen

Pargas stad ser deltidboarna som en viktig samarbetspart och kommer att vidareutveckla samarbetet. I stadens nya organisation kommer en kontaktperson att utnämnas och verksamheten blir då mera kontinuerlig.

FÖRBINDELSERNA I SKÄRGÅRDEN

Statens budget sätter ramarna för skärgårdstrafikens omfattning. En annan begränsning är den korta avtalstiden gällande de olika rutterna, avtalstiden är i regel 5 år.

Tidtabellsförslagen skickas ut av NTM centralen eller av trafikidkaren för kommentarer, det är vanligtvis den lokala områdesnämnden som bekantar sig med förslagen och ger förbättringsförslag vilka beaktas i mån av möjlighet.

Alla har inte möjlighet till bil varför kollektivtrafiken bör förbättras. Detta sker i takt med en livligare användning av nuvarande förbindelser. En ökande mängd turister, en positiv inflyttning utveckling och allt fler deltidboende som stannar en allt längre tid i skärgården är faktorer som ger en bra grund för att utveckla kollektivtrafiken.

SKÄRGÅRDSKULTUR

Som en del av kulturutbudet ordnar Pargas stad till exempel filmvisningar på Iniö (en film per månad under januari till april och september till december).

Kultur för alla åldrar

För elever i grundskolan ordnas kultur i enlighet med läroplanen.

För seniorbefolkningen ordnas kulturklubbsverksamhet en gång i månaden och dessutom erbjuds 6–7 gånger per år en s.k. kulturkasse med varierande innehåll.

Pargas stad stöder initiativ från Iniö, ett exempel är Doras minnesbänk som förverkligades nyligen. Stadens stöd kan vara ekonomiskt men staden hjälper även vid utvecklingen av idéer, finansieringsansökningar och att hitta samarbetsparter.

Staden stöder ekonomiskt bland annat Iniö Folk-festivalen, Iniö ungdomsförening och har även bistått Iniös deltidboende med att arrangera en utställning i Snäckan.

Utöver detta arrangeras eller inköps olika teaterföreställningar och konserter som visas på Iniö, t.ex. VårKultur, Musik i Mars och Kulturparlamentet. Under sommaren ordnar kulturnämnden inte evenemang i skärgården för då har föreningarna bättre ekonomiska möjligheter att förverkliga tillställningarna själva. Under andra tider på året stöder Pargas stad kulturverksamheten.

Kulturellen.fi är grundat för att erbjuda kulturupplevelser online till skärgårdsbor och andra som har svårt att delta i det vanliga kulturutbudet. Innehållet utvecklas ständigt och via webbplatsen kan man delta i bland annat konserter och teaterföreställningar, samt i innehåll som produceras av frivilliga. Exempel på detta är till exempel en naturdagbok, trädgårdsdagbok och presentationer av olika platser och byar.

UNESCO:s biosfärområde

Pargas stad har en nyckelroll i Skärgårdshavets biosfärområde som på uppdrag av UNESCO arbetar för att tillsammans med lokalbefolkningen, företagare, forskare, myndigheter och olika organisationer hitta hållbara sätt att bo och verka i skärgården.

Under de senaste två åren har biosfärområdet satsat på att främja kustfisket. Kustfisket kan ses som ett viktigt kulturarv i skärgården. Denna uppfattning har framhävts i utställningen Piscatus – fisken och människan under åren 2020–2021, samt med en kortfilmsserie om kustfiske och olika innovativa fiskprodukter. Biosfärområdet har ordnat diskussionsevenemang och tagit fram informationsmaterial för att öka synligheten för en viktig näring.

Mer information finns på vår webbplats inonet.fi

Ajankohtaista Iniön yhteysalusliikenteestä

TEKSTI JA KUVA: SINIKKA LEINO

Saariston saavutettavuus on yksi keskeisimmistä asioista sujuvan arjen ja vapaa-ajan näkökulmasta. Toimiva saaristoliikenne palvelee ensisijaisesti saariston asukkaita. Saaristoliikenne palvelee myös vapaa-ajan asukkaita, joita ei koskaan ole ollut saaristossa niin paljon kuin tänä päivänä. Yhteysalusliikenteen aikatauluehdotuksiin yhdistys esitti oman kannanottonsa ja Finferriesin sivulla olevat uudet aikataulut ovat vuorotiheydeltään suurin piirtein entisen tasoisia. Iniön lisäreitille saimme uuden yhteysalusluksen M/S Kivimon ja tässä lehdessä toisaalla turvallisuus- ja liikennejohtaja Pasi Roos kertoo, miten Kivimo tuo laatua ja ympäristöystävällisyyttä lisäreitille.

Paraisten kaupunki ja palvelun tarjoajat toivovat pidempiä sopimuskausia, vähintään 10 vuoden mittaisia sopimuksia, jotta yritykset voisivat investoida uusiin aluksiin. Nyt palvelutasosopimukset ovat 5 vuoden sopimuksia. Lyhyet sopimuskaudet ovat vaikuttaneet merkittävästi aluskaluston ikä- ja kenteeseen ja vuoden 2020 lopussa yhteysalusluksen keski-ikä on erittäin korkea, 37 vuotta.

Kaikilla ei ole mahdollisuutta käyttää autoa, joten yhdistyksemme on kantanut huolta yhteysalusliikenteen ja joukkoliikenteen yhteensopivuudesta. Olisi enemmän kuin toivottavaa, että Auralle pääsee Taivassalon bussilla aamulla ja iltapäivällä. Yhdistys on ottanut kantaa myös M/S Auran tilalle tulevan M/S Sternan matkustajatilojen epämukavuuteen ja turvattomuuteen autokannen alla.

Vikaren jatkossa korvaava Skäldön lossi ottaa kyytiin noin 27 autoa, kun taas M/S Vikaren väljemmistä ajokaistajärjestelyistä johtuen, henkilöautokapasiteetti on noin 24 autoa.

Koko Iniön yhteysalusliikenne on yhden palveluntuottajan Finferriesin hallinnoima, joten jatkossa on varmasti helpompi neuvotella ja antaa palautetta liikennejärjestelyistä. Varsinais-Suomen Ely-keskuksen palvelutasokuvauksessa vuosille 2022–2027 edellytetään jatkuvaa vuorovaikutusta asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa, jotta palveluntuottajalla on käsitys mahdollisista asiakastarpeiden muutoksista. Esiin nousseita muutostarpeita käsitellään osapuolten välisissä sopimusneuvotteluissa.

Aktuellt om förbindelsetrafiken i Iniö

TEXT OCH BILD: SINIKKA LEINO
ÖVERSÄTTNING: HEIDI PAATERO

En fungerande skärgårdstrafik betjänar framför allt skärgårdens fasta befolkning. Men den betjänar också fritidsboende, som till antalet är fler än någonsin tidigare. Vår förening gav i februari sitt utlåtande om förslaget till tidtabeller för förbindelsefartygen. De nya tidtabellerna finns nu på rederiet Finferries webbsidor. Turtätheten är ungefär på samma nivå som förut. Förbindelsefartyget M/S Kivimo sköter nu trafiken på Iniö tilläggsrutt. Finferries säkerhets- och trafikdirektör Pasi Roos be-

rättar i den här tidningen mer om den upprustade Kivimos nya kvalitativa och miljövänliga egenskaper.

Pargas stad och serviceproducenterna skulle önska att förbindelsetrafikens avtalsperioder var längre än nu, minst 10 år, så att rederierna kunde investera i nya fartyg. Nu görs servicenivåavtalen för 5 år i gången. Den korta avtalstiden har märkbart påverkat fartygens "åldersstruktur". I slutet på år 2020 var förbindelsefartygens medelålder hela 37 år.

Alla har inte möjlighet att använda sig av bil. Därför har vår förening fäst uppmärksamhet vid vilken mån förbindelsefartygstrafiken och annan kollektivtrafik kombinera. Det vore mer än önskvärt, att man kunde komma med Taivassalo bussen till Aura både på morgonen och på eftermiddagen. Vår förening har också tagit ställning till de oönskade och otrygga passagerarutrymmena under däck på L/A Sterna, som kommer att ersätta L/A Aura på Gustavs – Iniö ruten. Färjan Skäldö, som i fortsättningen kommer att ersätta färjan Vikaren mellan Jumo och Skagen, kan transportera 27 personbilar åt gången. Vikarens kapacitet är 24 bilar.

Nu behärskas Iniös förbindelsetrafik i sin helhet av en och samma serviceproducent, dvs. Finferries. Det innebär förhoppningsvis att det i fortsättning kommer att vara lättare att förhandla om och ge respons på trafikarrangemangen. I Egentliga Finlands NTM-centrals servicenivåbeskrivning för åren 2022–2027 förutsätter man fortgående kommunikation med klienterna och intressentgrupperna, så att serviceproducenten har en uppfattning om eventuella förändringar i klienternas behov. Behovet av förändringar skall tas upp i förhandlingar parterna emellan.

Kivimon kyydissä Iniön lisäreitille

HAASTATTELU: PEKKA AAVA

Toukokuun alusta Iniön lisäreittiä liikennöi M/S Kivimo Finferriesin keltaisissa väreissä. Kysymme varustamon turvallisuus- ja liikennejohtajalta Pasi Roosilta, millaisen yhteysaluksen reitille saimme. Keskeisiksi arvoiksi Roos nostaa ympäristöystävällisyyden, turvallisuuden ja laadukkaan palvelun.

Palataan ajassa vähän taaksepäin. Takana on kaksi koronavuotta. On siirrytty etätöihin ja kotimaan matkailu on lisääntynyt.

Näkykö muutos matkustajamäärissä?

- Matkustajamäärissä on tapahtunut ehkä hienoista kasvua, mutta toisaalta myös rajoitimme matkustajamääriä pahimpina aikoina. Vuonna 2020 Iniön lisäreitillä kulki 6801 matkustajaa, 3444 autoa ja 63 000 tonnia rahtia. Iniön lisäreitti on meille matkustajamäärissä laskettuna yksi pienimmistä, ajoneuvojen määrässä keskikastia. Ainahan on parempi, että mitä enemmän reitillä on käyttäjiä, sitä elinvoimaisempi se on tulevaisuudessa. Kysyntä vaikuttaa ELY-keskuksen kanssa tehtäviin palvelusopimuksiin, kertoo Roos.

Millaisen aluksen reitille saimme?

- Huomattavasti ympäristöystävällisemmän. Kivimon uuden moottorin asennus alensi päästöjä enemmän kuin meiltä edellytettiin. Kivimo on myös ns. läpiajettavaa mallia. Se helpottaa erityisesti isompien ajoneuvojen kuten peräkärrylisten traktorien taikka jäteautojen ajamista lautalle. Tosin alusturvallisuuden kannalta ajo rantaan keula edellä on myös turvallisempaa, mikä on yksi arvoistamme, kertoo Roos.

Kesä on liikenteen vilkkainta sesonkia. Riittääkö Kivimon kapasiteetti? Autopaikka pitää varata alukselle etukäteen. Kuinka aikaisin paikan voi varata?

- Matkustajatilastojen perusteella kapasiteetin pitäisi olla vähintäänkin riittävä. Mielestäni on kohtuullista, että autopaikka varataan aikaisintaan viikkoa aikaisemmin ilman erityistä syytä. Silloin tulija tietää varmasti tulevaisuutta eikä tule turhia peruutuksia, toteaa Roos.

Rengastien reitti ja Iniön lisäreitti (Aura/Sterna, Skagen, Antonia, Kivimo) ovat nyt kokonaan Finferriesin liikenne-

Pasi Roos, turvallisuus- ja liikennejohtaja, Finferries

nöimiä, joten Roosin mukaan kaikkia aikatauluhaasteita voidaan ratkaista ja niistä voidaan myös neuvotella joustavammin.

Iniön lisäreitillä voi matkustaa jalan tai pyörällä ilman varausta. Markkinoiko Finferries tällaista turismin mahdollisuutta?

- Meistä yrittäjien tehtävä on kertoa, kuinka heidän palvelunsa saavutetaan. Liikennöitsijän tehtävä on tarjota yhteiskunnallisena palveluna alusta reitille. Sitä varten siellä ollaan, että ihmiset pääsevät kulkemaan. Kaikki ajantasaiset aikataulut löytyvät Finferriesin nettisivuilta ja mobiilisovelluksesta. Todettakoon, että polkupyöräilystä kauniissa saaristossa on tullut valtavan suosittua, kertoo Roos.

Mökkiläinen voi kuljettaa yhteysaluksella myös rah-tia. Voiko esimerkiksi mökkipaketin rahdin tilata toimitettavaksi vaikkapa omaan laituriin?

- Mihin tahansa laituriin ei voi rahtia tilata ja kuljettaa. ELY-keskus on määritellyt turvalliset satamat, joihin voimme ajaa. Rahtia ja raskaita kuljetuksia hoidetaan yhteysaluksilla, reitillä liikennöivän aluksen kantokyvyn ja lastitilan mittojen mukaan. Kuljetukset, joita yhteysalukset eivät voi hoitaa, ohjataan raskaskuljetusaluksen hoidettavaksi, valistaa Roos.

Kuvassa on Velkuan reitillä liikennöivä M/S Kaita, jota Kivimo muistuttaa. Kivimo päättää om M/S Kaita, som finns på bilden och som är i trafik på Velkua rutten.

Ombord på Kivimo på Iniö tilläggsrutt

INTERVJU: PEKKA AAVA
ÖVERSÄTTNING: KIRSI STORCKOVIUS

Från och med början av maj trafikerar M/S Kivimo på Iniös tilläggsrutt i Finferries gula färger. Vi frågade rederiets säkerhets- och trafikdirektör Pasi Roos om hurudant förbindelsefartyg vi fick till rutten. Roos lyfter fram miljövänlighet, säkerhet och service av god kvalitet som centrala värden.

Låt oss gå tillbaka lite i tiden. Vi har två coronaår bakom oss. Det har skett en övergång till distansarbete och inrikesresandet har ökat.

Syns förändringen i antalet passagerare?

- I passagerarantalet har det kanske skett en liten ökning, men å andra sidan begränsade vi också passagerarantalet under de värsta tiderna. År 2020 reste det 6801 passagerare på Iniö tilläggsrutt, 3444 bilar och 63 000 ton frakt. Iniö tilläggsrutten är åt oss en av de minsta rutterna mätt enligt passagerarmängden, men enligt fordonsmängden mätt hör rutten till mellangruppen. Det är alltid bättre att ju mera användare det finns på rutten desto livskraftigare är den i framtiden. Efterfrågan påverkar serviceavtalen, som görs med NTM-centralen, berättar Roos.

Hurudant fartyg fick vi på rutten?

- Ett avsevärt mera miljövänligt. På Kivimo installerades en ny motor, vilket minskade utsläppen mera än det ens förutsattes av oss. Kivimo är också en s.k. genomkörande modell. Det gör det lättare för speciellt större fordon som till exempel traktorer med släpvagnar eller sopbilar att köra ombord. Ur fartygssäkerhetssynpunkt är det också säkrare att köra iland med fören först. Säkerhet är ett av våra värden, berättar Roos.

Sommaren är trafikens livligaste säsong. Räcker Kivimos kapacitet? Bilplats på fartyget måste reserveras i förväg. Hur tidigt kan man reservera platsen?

- Enligt passagerarstatistiken borde kapaciteten vara åtminstone tillräcklig. Jag tycker det är rimligt att reservera bilplatsen tidigast en vecka utan någon speciell orsak. Då vet resenären säkert att hen är på väg och det kommer inte onödiga avbokningar, konstaterar Roos.

Ringvägens rutt och Iniö tilläggsrutt (Aura/Sterna, Skagen, Antonia, Kivimo) opereras nu helt av Finferries, så alla tidtabellutmaningar kan enligt Roos lösas och de kan även diskuteras mer flexibelt.

På Iniö tilläggsrutt kan man resa även till fots eller med cykel utan bokning. Marknadsför Finferries en sådan möjlighet relaterad till turismen?

- Vi tycker det är entreprenörernas uppgift att berätta hur man når deras service. Det är operatörens uppgift att erbjuda fartyget till rutten som en samhällelig service. Vi är där för att människorna kan förflytta sig. Alla aktuella tidtabeller finns på Finferries hemsidor och i mobilappen. Det kan konstateras att cykling i den vackra skärgården har blivit väldigt populärt, berättar Roos.

Stugägaren kan transportera även frakt på förbindelsefartyget. Kan till exempel frakten av stugpaketet beställas så att paketet levereras exempelvis till den egna bryggan?

- Till vilken som helst brygga kan man inte beställa och transportera frakt. NTM-centralen har specificerat säkra hamnar dit vi kan köra. Frakt och tunga leveranser sköts med förbindelsefartyg enligt lastkapaciteten och dimensionerna av lastutrymmet på fartyget som trafikerar på rutten. Leveranser, som förbindelsefartygen inte kan ta hand om, styrs att tas hand om av fartyg för tungtransport, förklarar Roos.

Varifrån kommer ortnamnen i Iniö?

TEXT: RALF NYMAN OCH HEIDI PAATERO

En populär förklaring till namnet Iniö är historien om den svenska kungen som förvisade brottslingar ”in i ön”. Men språkvetarna avfärdar det här som ”en förklaringsägen från senare tid”.

Ortnamnen är ofta de äldsta språkliga minnesmärken som finns bevarade och därför historiskt värdefulla. De ger oss bl.a. kunskap om varifrån befolkningen ursprungligen kommit.

Åbolands skärgård saknade i början av 1000-talet fast bosättning och utnyttjades främst av finska fastlandsbor som vistades där för att fiska och jaga. När skärgården koloniserades på 1100–1300-talet lärde sig nybyggarna från Sverige finnarnas ortnamn och anpassade dem till svenskan: -maa blev -mo, -saari blev -sar, -luoto blev -lot, -lahti blev -lax osv.

INIÖ

Namnet dyker först upp i urkunderna som en sockendel (bol) i Tövsala socken.

Äldre belägg: Jnnieboll 1463, Jinnie 1464, Ynio sokn ca 1526, Jniå 1539, Ynio och Iniå 1540, Iniö 1542. Lokalt uttal Innjö.

En teori är att namnet kommer från jäni(s) ’hare’ (som förändrats till ini) eller ina (som är ett slags not). Namnet kan också komma från det estniska Injo, ett ånamn. Eller namnet kan ha varit en förkortad form av påvenamnet Innocentius som förr var ett inte så ovanligt förnamn. Andra namn med förleden ini- eller inna- är bl.a. Inikorp i Korpo, Inipett i Iniö och Innamo i Nagu.

Ortnamn som slutar på -ö eller -ön betecknar ofta större öar med möjligheter till bete och jordbruk. Även socknar och byar kunde få efterleden -ö.

SÖDERBY OCH NORRBY

Äldre belägg: Södherby 1540, Norrbina 1496, Norreby 1540.

Ortnamn som slutar på -by förekommer i hela Norden på områden som koloniserats av nordbor. By betyder bebyggelse med en eller flera gårdar. Det antas, att när den södra bebyggelsen på Iniö kom till fick byn namnet Söderby och den norra bebyggelsen, som tidigare kallats Iniö fick heta Norrby.

Det frågas ofta varifrån ortnamnen i Iniö härstammar. Den här översikten är en kort introduktion i hur namnen kan ha kommit till.

JUMO

Äldre belägg: Jwymo 1540, Juimo 1542, Joemabij 1555. Lokalt uttal Ji:må, på finska Joima.

Efterleden -mo härstammar sannolikt från finskans -maa (land, större ö). Det svenska mo är ju också en möjlighet. Varifrån förleden Ju- kommer tycks vara oklart, men den kan komma från ett förnamn, exempelvis Johannes.

HEPMO

Äldre belägg: Hepmo holm 1664. Våra källor uppger inget mer om Hepmo. Man kan tänka sig att namnet ursprungligen var Hepomaa (hevonon/hepo = häst) och användes som betesmark. Men det här är en gissning.

KEISTIÖ

Äldre belägg: Kestö 1485, Keyste 1540, Kaijsto 1557, Keiste 1567. Lokalt uttal Tjeiste.

Antagligen är namnet inte en sammansättning med svenska -ö på slutet utan vi har här de finska slutvokalerna -io och -iö, som är vanliga i ortnamn. Koivisto har framförts som ett ursprung till namnet. Ett samband kan också finnas med bynamnet Kaisti i S:t Karins.

KOLKO

Tidigare belägg: Kolcko 1540, Kolcka holm 1563. Lokalt uttal Kålkå.

Namnet har hänvisats till finskans kolkka med betydelsen ’utmark, avkrok’. Men det kan också vara fråga om en annan betydelse av ordet, som motsvarar svenskans klobb dvs. ’hög och brant bergsformation’ vilket överensstämmer med den lokala geografien.

ÅSELHOLM

Tidigare belägg: Åsleholm 1539, Osleholm 1543. Lokalt uttal Å:slhålm.

Åselholm ligger längre västerut vid Skiftet och namnet är svenskt. Det härstammar sannolikt från det fornnordiska mansnamnet Asel. Även bl.a. Torsholma på andra sidan Skiftet torde ha fornnordiskt ursprung.

Källor: Zilliacus, Kurt: Ortnamn och dialekt. I verket Iniö skärgårdskommuns historia. Del I. Utgiven av föreningen Iniö hembygdsbok 1984. Iniö bibliotek.

Finlandssvenska bebyggelsenamn utgavs som tryckt bok av Svenska litteratursällskapet 2001, sammanställd av professor Lars Huldén. Finns sedan 2014 i en bearbetad digital form, <https://bebyggelsenamn.sls.fi/digitalaupplagan/>

Mistä Iniön paikannimet tulevat?

Usein kysytään Iniön paikannimien alkuperää. Tämä kirjoitus on lyhyt johdatus siihen, miten nimet ehkä ovat syntyneet.

TEKSTI: RALF NYMAN JA HEIDI PAATERO KÄÄNNÖS: HEIDI PAATERO

Suosittu selitys Iniön nimelle on kertomus Ruotsin kuninkaasta, joka karkotti rikollisia ”in i ön” eli ”sisään saareen”. Kielitieteilijät pitävät tätä kuitenkin ”myöhemmin syntyneenä selitystarinana”.

Paikannimet ovat vanhimpia säilyneitä kielellisiä muistomerkkejä ja siksi historiallisesti arvokkaita. Ne voivat kertoa meille muun muassa mistä alueen väestö on vuosisatojen kuluessa tullut.

Turunmaan saaristossa ei vielä 1000-luvun alussa ollut vakituista asutusta. Suomenkieliset asukkaat mantereelta käyttivät saaristoa kalastus- ja metsästysmaana. Kun saaristo 1100–1300-luvulla asutettiin lännestä päin, omaksuivat Ruotsista tulleet uudisasukkaat suomalaisten paikannimiä ja sopeuttivat niitä omaan kieleensä: -maa oli -mo, -saari oli -sar, -luoto oli -lot, -lahti oli -lax jne.

INIÖ

Nimi esiintyy ensimmäistä kertaa asiakirjoissa Taivassalon pitäjän pitäjänosana (ruotsiksi bol).

Vanhempia esiintymiä: Jinnieboll 1463, Jinnie 1464, Ynio sokn 1526, Jniå 1539, Ynio ja Iniå 1540, Iniö 1542. Paikallismurteella nykyisin Innjö.

Eräs oletamus on, että nimi tulee sanasta jänis (josta tuli ini) tai sanasta ina (eräänlainen nuotta). Alkuperä voi myös olla eestin kielen Injo, joen nimi. Nimi on mahdollisesti myös lyhennys paavinnimestä Innocentius, joka niihin aikoihin ei ollut aivan harvinainen henkilönimi. Muita ini- tai inna- alkuisia nimiä ovat mm. Inikorp Korppoossa, Inipett Iniössä ja Innamo Nauvossa.

Ö-kirjaimen päättyvät paikannimet tarkoittavat usein suurempia saaria, jossa voitiin laiduntaa karjaa ja viljellä maata. Myös pitäjät ja kylät saattoivat saada ö-päätteisen nimen.

SÖDERBY JA NORRBY

Vanhempia esiintymiä: Södherby 1540, Norrbina 1496, Norreby 1540.

Söderby ja Norrby ovat ruotsinkielisiä nimiä, jotka syntyivät lännestä asuttamisen seurauksena. Nimien loppuosa -by (suomeksi kylä) tarkoittaa asuma-alueita, jossa on yksi tai useampia talo. Oletetaan, että kun Iniön saaren eteläosaan syntyi asutusta, annettiin sen nimeksi Söderby ja saaren pohjoispäässä oleva asutus, jota siihen asti oli kutsuttu Iniöksi sai nimen Norrby.

JUMO

Vanhempia esiintymiä: Jwymo 1540, Juimo 1542, Joemabij 1555. Äännetään ruotsiksi Ju:mo, paikallismurteella Ji:må, suomeksi Joima.

Loppuosa -mo tulee todennäköisesti suomenkielisestä -maa (suurempi saari). Ruotsinkielinen mo (nummi) on myös mahdollinen alkuperä. Nimen alkuosan merkitys on epäselvä. Yksi arvaus on henkilönimi, esim. Johannes.

HEPMO

Vanhempi esiintyminen: Hepmo holm 1664. Lähtemme eivät kerro enempää Hepmosta. Voi ajatella, että nimi alun perin oli esimerkiksi Hepomaa ja että saarta käytettiin laidunmaana. Mutta tämä on pelkkää arvailua.

KEISTIÖ

Vanhempia esiintymiä: Kestö 1484, Keyste 1540, Kaijsto 1557, Keiste 1567. Paikallismurteella Tjeiste.

Todennäköisesti nimen loppuosa ei ole ruotsin kielen -ö vaan suomen kielen -iö, joka on tavallinen suomenkielissä paikannimissä. Sanaa Koivisto on ehdotettu Keistiö-nimen alkuperäksi. On myös arveltu, että olisi jotakin yhteyttä kylännimeen Kaisti Kaarinassa.

KOLKO

Vanhempia esiintymiä: Kolcko 1540, Kolcka holm 1563. Äännetään yleisesti Kolkko.

Suomen kielen sanalla kolkka (takamaa, perukka) saattaa olla yhteyttä saaren nimeen ja sijaintiin. Nimeä on myös selitetty saaren korkeilla kallion osilla viitaten ruotsinkieliseen klobb, joka tarkoittaa ’jyrkkää kallion muodostumaa’.

ÅSELHOLM

Vanhempia esiintymiä: Åsleholm 1539, Osleholm 1543. Paikallismurteella Å:slhålm.

Åselholm sijaitsee lännessä Kihdin äärellä ja nimi on ruotsinkielinen. Sen alkuperänä pidetään muinais pohjoismaista miehen nimeä Asel. Myös Torsholma Ahvenanmaan puolella lienee samaa muinais pohjoismaista alkuperää.

Lähteet: Zilliacus, Kurt: Ortnamn och dialekt. Teoksessa Iniö skärgårdskommuns historia. Osa I. Julkasija Föreningen Iniö hembygdsbok, 1984. Iniö bibliotek.

Finlandssvenska bebyggelsenamn. Svenska litteratursällskapet. Professori Lars Huldénin kokoama painettu kirja 2001. Vuodesta 2014 alkaen digitaaliseen muotoon sovitettuna <https://bebyggelsenamn.sls.fi/digitalaupplagan/>

Itämeri on kotimeremme

Itämeri on nuori ja ainutlaatuinen meri, jolla on monia erityispiirteitä. Itämeren valuma-alue on noin neljä kertaa laajempi kuin itse vesiallas ja se ulottuu 14 valtion alueelle. Puhdas vesi ylläpitää elinvoimaista lajistoa sekä tarjoaa virkistysarvoa ja elinkeinoja ihmisille. Meri myös hillitsee ilmastomuutoksen vaikutuksia sitomalla itseensä lämpöä ja hiilidioksidia. Itämeren erityispiirteistä johtuen ihmistoiminnan vaikutukset näkyvät meren tilassa nopeasti.

TEKSTI: MARI JOENSUU, ANNA HALONEN JA TOVE HOLM

Vinkit vesiensuojeluun mökillä

Mökillä vesiensuojelun kannalta paras vaihtoehto on kantovesi ja kuivakäymälä. Jätevesien ravinteet aiheuttavat rehevöitymistä ja bakteerit voivat pilata veden paikallisesti. Jos mökillä on juokseva vesi, tulee jätevesijärjestelmä sijoittaa riittävän kauas rannasta ja pitää huoli, etteivät puhdistetutkaan vedet päädy mereen. Kuivakäymäläjäte tulee kompostoida ja komposti sijoittaa riittävän kauas vesistöstä. Pesuvedet eivät kuulu mereen, vaan ne tulee imeyttää maahan.

Ranta kannattaa pitää mahdollisimman luonnontilaisena ja kasvillisuuden peittämänä. Kasvillisuus sitoo ravinteita ja toimii elinympäristönä vesielioille. Keväällä rantaan ajautuvat kasvilautat on hyvä poistaa vedestä, sillä hajoava kasvimassa lisää rehevöitymistä.

Syömälläkin voi suojella Itämerta! Valitse särkikalaja petokalojen sijaan ja kalastaessasi vapauta alamittaiset kalat kasvamaan ja suuret yksilöt lisääntymään. Kasvipainotteinen ruokavalio ja hävikin välttäminen hyödyttävät myös Itämerta.

Veneilijän valinnat Itämeren suojelemiseksi

Tiesitkö, että vedenalainen melu vaikuttaa haitallisesti vesielioiden hyvinvointiin? Veneilijät voivat vähentää vedenalaisen melun määrää hidastamalla nopeutta. Se on tärkeää etenkin matalilla alueilla, missä vedenalainen elämä on runsaampaa.

Veneiden pohjassa käytettävät myrkkymaalit sisältävät usein kupari- ja sinkkiyhdisteitä, jotka ovat myrkyllisiä merirokolle ja muille eliöille. Myrkkymaalit ovat kuitenkin haitallisia myös muille Itämeren eliöille ja voivat aiheuttaa kauaskantoisia muutoksia Itämeren ekosysteemissä.

Veneenpohjan puhtaana pitämiseen löytyy vastuullisia vaihtoehtoja, kuten veneen säännöllinen pesu, kuivasäilytys sekä harjasmaton käyttö. Vaihtoehdot vaativat ajattelutavan muutosta, sillä vaihtoehtoisten menetelmien käyttö jakautuu tasaisemmin koko veneilykaudelle. Aikaa ei toimenpiteisiin kuitenkaan kulu enempää.

Muistathan veneilessäkin huolehtia jätevesien ja muiden jätteiden toimittamisesta asianmukaisesti tyhjennyspisteisiin.

INFO

- Itämerihaaste on kansainvälisen Itämeriverkoston, johon liittyneet organisaatiot ovat sitoutuneet vapaaehtoisin Itämeren suojelutoimenpiteisiin. Tervetuloa mukaan!
- itamerihaaste.net.

Östersjön är vårt hemhav

Östersjön är ett ungt och unikt hav med många särdrag. Östersjöns avrinningsområde är ungefär fyra gånger större än själva vattenbassängen och sträcker sig till 14 staters territorium. Ett rent vatten upprätthåller en livskraftig artrikedom och erbjuder ett rekreativt värde och försörjning för människor. Havet mildrar också effekterna av klimatförändringen genom att binda värme och koldioxid. På grund av Östersjöns speciella egenskaper är effekterna av mänskliga aktiviteter snabbt synliga i havets tillstånd.

Tips för vattenskydd på stugan

Det bästa alternativet för vattenskydd på stugan att bära vatten och en torrtoalett. Näringen i avloppsvattnet orsakar övergödning och bakterier kan förstöra vattnet lokalt. Om stugan har rinnande vatten bör avloppssystemet placeras tillräckligt långt från stranden och se till att det renade vattnet inte hamnar i havet. Torrtoalettavfallet ska komposteras och komposten skall placeras tillräckligt långt bort från vattnet. Tvättvatten hör inte till havet utan måste tas upp i marken.

Stranden ska hållas i så naturligt skick som möjligt och täckt av växtlighet. Vegetation binder näringsämnen och fungerar som en livsmiljö för vattenlevande organismer. Det är en bra idé att ta bort den växtlighet som driver iland på våren, eftersom den sönderfallande växtmassan ökar övergödningen.

Även genom att äta kan man skydda Östersjön! Välj mörtfiskar och små flockfiskar istället för rovfiskar, och när du fiskar, släpp ut underdimensionerade fiskar för att växa och stora individer för att reproducera sig. En växtbaserad kost och att undvika matsvinn gynnar också Östersjön

Båtgärens val för att skydda Östersjön

Visste du att undervattensbuller har en skadlig effekt på vattenlevande organismers välbefinnande? Båtfolk kan minska mängden undervattensbuller genom att sakta ner farten. Det är särskilt viktigt i grunda områden där undervattenslivet är rikligare.

Giftfärger som används på botten av båtar innehåller ofta koppar- och zinkföreningar som är giftiga för havstulpaner och andra organismer. Giftiga färger är dock även skadliga för andra organismer i Östersjön och kan orsaka långtgående förändringar i Östersjöns ekosystem.

Det finns ansvarsfulla alternativ för att hålla båtens botten ren, såsom regelbunden tvätt av båten, torr förvaring och användning av en borstlös matta. Alternativen kräver ett förändrat tänk, då användningen av alternativa metoder fördelas mer jämnt över båtsäsongen. Tidsåtgången för åtgärderna är ändå inte längre.

Kom ihåg att ta hand om att leverera avloppsvatten och annat skräp till lämpliga utloppsställen när du åker båt.

INFORMATIONSLÅDA

- Östersjöutmaningen är ett internationellt nätverk, till vilket de deltagande organisationerna är engagerade med frivilliga skyddsåtgärder för Östersjön. Välkommen ombord!
- itamerihaaste.net/sv

Kestävä mökkeily ja arki

TEKSTI: SARI LAINE, JOHTAVA ASIANTUNTIJA, KESTÄVÄ ARKI - SITRA

Meidän suomalaisten keskiarvo hiilijalanjälki on 10 300 kg CO₂e, josta mökkeilyn osuus on noin 400 kiloa. Jos verrataan muiden hiilijalanjälkeen, niin esimerkiksi keskiarvo intialaisen on 3000 kg ja keskiarvo kiinalaisen 5000 kg, eli meidän suomalaisten pitää tarkastella omia arjen valintoja ja tekoja. Ilmaston lämpeneminen pitäisi saada pysäytettyä 1,5 asteeseen ja meidän kaikkien hiilijalanjäljessä se tarkoittaa sitä, että vuoteen 2030 mennessä hiilijalanjälki pitää olla 2500 kg, eli tekoja tarvitaan meiltä kaikilta ja tässä tavoitteessa tuo mökkeilyn 400 kiloakin tuntuu jo isolta.

Mökkeliyharrastuksen ekologisuudesta ja kestävydestä on puhuttu aika vähän. Oikeastaan keskustelu tulee ilmi vain, kun puhutaan ihmisten tarpeesta omistaa oma auto. Monet, erityisesti kaupungeissa asuvat, perustelevat autoaan sillä, että pitää päästä mökille. Eli mökkeilyn kestävyys pitääkin nähdä isompana kokonaisuutena kuin vain sinä, että mitä tapahtuu, kun ollaan mökillä. Pitää tunnistaa, että mitä muita valintoja tehdään mökkeilyn vuoksi.

Kestävyyttä kannattaakin tarkastella koko elämäntyylin osalta. Mökkeily vie meidät suomalaiset luonnon ääreen ja nostaa arvostustamme luontoa kohtaan. Seuraamme mahdollisesti vesilintujen pesintää, pohdimme kalojen liikkumista päivän mittaan ja seuraamme pihaliskon seikkailuja. Luontosuhteemme ja sitä mukaan välittämistemme planeetan tilasta on oleellista, kun mietimme kestävyyttä. Jos emme välitä tarpeeksi, emme myöskään ole valmiita tekemään tarvittavia muutoksia. Mökkeilijä ei myöskään ehkä lennä lomamatkoille niin paljon vaan matkaillee vain maata pitkin Suomessa. Mökkiharrastus voi positiivisesti vaikuttaa muihin valintoihimme.

Sari Laine. Kuva/Photo Miikka Pirinen

Pitää muistaa, että kestävyys ei ole pelkästään luopumista, vähentämistä tai minimoimista. Se on uuden opettelua, ideointia ja kehittämistä. Jokainen meistä voi miettiä mistä aloittaa. Jos ruoka on intohimosi, niin opettele uusia vegaanisia reseptejä tai syö koko kesä vain järvikalaruokia. Jos taas tekniikka kiinnostaa, niin mieti mökin energiaratkaisuja tai veneiden moottorivaihtoehtoja. Jos kosmetiikka on kiinnostuksen kohteeksi, niin tutki, mitkä ovat parhaat pesuaineet vesistöjen lähellä touhutessa.

Mutta palataanpa alkuun, eli miten mökille liikutaan ja auton tarpeeseen. Mökille liikkumisessa pätee sama kuin muussakin liikkumisessa. Yksin ajettuja kilometrejä kannattaa välttää. Eli mitä pidemmäksi aikaväliksi voit kerralla mennä mökille, niin sitä parempi. Myös turhaa moottoriveneilyä kannattaa välttää tai vaihtoehtoisesti voit purjehtia tuulen avulla tai hankkia sähkömoottorin.

Koko elämäntapaa tarkasteltaessa mökkeily on yksi päästöjen lähde. Kestävää mökkeilyä mietittäessä merkittävimmät teot ovat samat kuin muutenkin kestävässä arjessa. Voitko lisätä kasvisten osuutta ruokavaliossasi? Voitko liikkuu vähäpäästöisemmin tai vähemmin? Voiko energiakulutukseksi olla fiksumpaa? Vaikka koko maapallon pelastaminen tuntuu isolta tehtävältä, niin voimme kaikki omilla teoillamme, ihan omilla takapihoillamme, vaikuttaa yhteiseen palloomme.

Ett hållbart stugliv och en hållbar vardag

TEXT: SARI LAINE, SITRAS LEDANDE SAKKUNNIG FÖR HÅLLBAR UTVECKLING. ÖVERSÄTTNING: KIRSI STORCKOVIUS.

Tänker vi att ett hållbart levnadssätt för en stugägare betyder att man måste avstå från saker och ting? Så är det ju inte. Hållbarhet är att lära sig nytt. Då man väljer miljövänliga alternativ visar man sitt intresse för att handla rätt och kunskap om hur även små alternativ kan ha stor betydelse och vara till nytta.

Stugägarens koldioxidavtryck

Finländarnas koldioxidsavtryck är i medeltal 10 300 kg CO₂e, varav 400 kg är stuglivets andel. Om man jämför med andra länders koldioxidavtryck så är samma siffra i Indien 3 000 kg och i Kina 5 000 kg – vilket innebär att vi här i Finland måste se över på våra egna vardagliga val och handlingar. Man borde kunna stoppa klimatuppvärmningen till 1,5 grader vilket betyder för oss alla att fram till 2030 borde koldioxidavtryck vara 2 500 kg. Allas agerande behövs och jämfört med detta mål känns stuglivets 400 kg stort.

Vårt förhållande till naturen är en dimension av ett hållbart levnadssätt

Det har talats ganska lite om hur ekologiskt stuglivet är. Egentligen kommer frågan upp endast då man pratar om folks behov av att äga en egen bil. Många, i synnerhet sådana som bor i städer, motiverar sitt bilägande med behovet av att komma till stugan. Stuglivets hållbarhet är så till vida mer än bara det som händer då man är på stugan. Vi bör inse vilka andra val som görs på grund av stuglivet.

Det är skäl att granska hållbarheten i hela vår livsstil. På stugan kommer vi nära naturen, vilket höjer vår aktning för den. Vi kan följa sjöfåglarnas häckande, fundera på hur fiskarna rör sig under dagens lopp och följa de små ödlors äventyr. Vårt förhållande till naturen och vår omsorg om hela planetens tillstånd är väsentligt med tanke på hållbarheten. Om vi inte bryr oss tillräckligt så är vi inte heller beredda att göra de förändringar som behövs. En stugägare flyger kanske inte så ofta på semesterresor utan reser till lands runt om i Finland. Stuglivet kan positivt påverka våra andra val.

Lär dig och bli inspirerad

Man bör komma ihåg att hållbarhet inte är enbart att avstå, minska eller minimera. Det gäller också att lära sig nytt, uppfinna och utveckla. Var och en kan fundera på var man kan börja. Om mat är din passion så kan du lära dig nya vegetariska recept eller äta bara fiskrätter hela sommaren. Om du är intresserad av teknik, kan du fundera på nya energimöjligheter i stugan eller alternativa val av båtmotorer. Om du har intresse för kosmetika, kan du ta reda på vilka som är de mest miljövänliga rengöringsmedlen att använda nära stranden.

Något kan tilläggas och något kan minskas

Men vi återgår till början, alltså hur man reser till stugan och behovet av en egen bil. Samma princip gäller då man reser till stugan som när man rör på sig annars. Det lönar sig att undvika att resa ensam. Ju längre man stannar på stugan, desto bättre. Det lönar sig också att undvika onödiga resor med motorbåt och i stället segla eller skaffa en elmotor. Med tanke på människans levnadssätt är stuglivet en källa för utsläpp. De mest effektiva åtgärderna för ett hållbarare stugliv är de samma som annars också gäller i hållbar vardag. Kan du öka grönsakerandelen i din diet? Kan du röra dig med mindre utsläpp och minska resandet? Kan din energikonsumtion vara smartare? Fastän det kan kännas som en stor uppgift att rädda hela jordklotet, kan vi alla med våra egna handlingar, på våra egna bakgårdar, påverka vår gemensamma planet.

Vapaa-ajan asuntojen hiilijalanjäljen vähentäminen

Jesse Orvasto Turun ammattikorkeakoulusta on tehnyt opinnäytetyön vapaa-ajan asumisesta, hiilijalanjäljen vähentämisestä, energiatehokkuudesta ja asutokannasta rakentamisen näkökulmasta. Osana työtä toteutettiin kyselytutkimus Iniön osavuosisuorituksille. Työn tuloksena syntyi ohjeita, miten vapaa-ajan asuntojen hiilijalanjälkeä voidaan pienentää.

TEKSTI JA KUVAT: PIRKKO KIVELÄ

Tähän artikkeliin on koottu opinnäytetyön keskeisiä johtopäätöksiä. Suurin osa vapaa-ajan rakennuksista on vanhahkoja, vaatimattomasti varustettuja kesäasuntoja, joissa on käytössä sähkö- tai öljylämmitys. Näiden vapaa-ajan asuntojen kohdalla tulisi edistää lämmitysmuodon vaihtamista esimerkiksi maalämpöön tai ilmalämpöpumpun puoleen. Energiankulutukseen voi vaikuttaa liiketun- nistimilla toimivilla valoilla, älyjärjestelmillä tai aurinkosähköllä taikka vain laskemalla huoneiston lämpötilaa. Kannattaa pienentää vedenkulutusta, käyttää sadevettä sekä huolehtia jätevesien asianmukaisesta käsittelystä.

Hiilijalanjälkeen vaikuttaa matkustapa mökille ja siksi benssiini- ja dieselmäärät tulisi vaihtaa sähkökäyttöisiin. Julkisten kulkuneuvojen ja kimpakyytien käyttö pienentää mökkeilyn hiilijalanjälkeä. Myös tarpeetonta veneilyä on syytä välttää. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen. Jätteen määrää voi vähentää kompostoinnilla. Tulisi myös välttää muovipakkauksia, joiden kierrätettävyyden on huono.

Vapaa-ajan asuntojen hiilijalanjälkeen voi vaikuttaa suunnittelu-, rakennus-, remointi- ja käyttövaiheissa. Suunnittelussa tulisi edistää tehokasta tilankäyttöä, jolloin pystytään välttämään turhaa lämmittämistä. Rakentamisessa ja remointinnissa on tärkeää suosia puuta ja muita ekologisia rakennus- ja kierrätysmateriaaleja. Mökin remointi on usein ekologisempi vaihtoehto kuin uuden rakentaminen. Säännöllinen huolto pidentää rakennuksen käyttöikä.

Kysely- ja vertailututkimusten tuloksia

Kyselytutkimuksen perusteella Iniön vapaa-ajan rakennusten keskimääräinen rakennusvuosi on 1983 ja koko 61 neliometriä. Myös piharakennuksia on paljon. Moni vapaa-ajan asunto on sähkötön tai käytössä aurinkosähkö. Keskiarvo sähkönkulutuksessa on 2472 kWh/vuosi. Lähes kaikki vapaa-ajan asunnot olivat puu- tai hirsirakenteisia ja ilmanvaihto painovoimainen. Lähes jokaisella vapaa-ajan asunnolla oli tulisija. Puuta ja sähköä käytetään lämmitykseen eniten. Vapaa-ajan asunnolla on usein myös suora sähkölämmitys ja ilmalämpöpumppu. Noin 60 % käyttää vapaa-ajan asuntoaan kevästä syksyyn. Vapaa-ajan asunnon kuljetaan autolla, veneellä tai yhteysaluksella.

Opinnäytetyössä vertailtiin myös neljää eri ikäistä vapaa-ajan asuntoa ja niiden ilmastopäästöjä. Kaikki mökit olivat paikallaan rakennettuja. Käyttöaste vaihteli kesästä ympärivuotiseen. Lämmöneristys vaikutti päästöihin. Pitkät mökkimatkat yksityisautolla nostivat päästötasoa huomattavasti. Sähkön ja energian kulutus vaihteli lämmitysmuodosta ja mökin runkorakenteesta riippuen. Suuri talotekniikan määrä kasvatti rakennuksen hiilijalanjälkeä. Vertailussa ei huomioitu ravinnon kulutusta tai kulutustottumuksia. Ekologisin mökki oli uusimman, ympärivuotiseen käyttöön varustettu mökki.

Jesse Orvaston koko opinnäytetyö löytyy osoitteesta www.inionet.fi

Toimia hiilijalanjäljen vähentämiseen

Ilmastomuutos etenee, luonnonvarat ehtyvät ja lajikato kiihtyy huolestuttavalla tavalla. Nyt tarvitaan konkreettisia tekoja tämän kehityksen pysäyttämiseksi. Nämä vinkit opastavat mökkiläisiä ja osavuosisuorituksia ilmasto- ja ympäristöystävällisiin tekoihin. Valitse niistä sopivat. Ne myös usein tuovat säästöjä.

- Liiku vesillä luontoa kunnioittaen.
- Älä roskaa tai likaa vesistöjä.
- Suosi joukkoliikennettä, kimpakyytejä ja pyöräilyä.
- Osta lähiruokaa ja tue paikallisia yrityksiä.
- Suosi kasviksia ja itse kalastettua kalaa sekä minimoimoi ruokahävikkiä.
- Lajittele, kierrätä ja kompostoi mahdollisimman paljon.
- Polta vain kuivaa puuta puhtaasti.
- Hyödynnä uusiutuvia energiamuotoja lämmityksessä.
- Älä lämmitä liikaa ja käytä ylläpitolämmitystä harkiten.
- Käytä ilmalämpöpumppua viilentämiseen kohtuudella.
- Säästä sähköä ja hyödynnä älytekniikkaa.
- Käytä energiatehokkaita kodinkoneita.
- Suosi rakentamisessa uusiutuvia raaka-aineita.
- Rakenna mökki sekä muut rakennukset monikäyttöisiksi.
- Tee vain tarpeelliset rakennusten korjaukset.

Man kan minska på fritidsbostädernas koldioxidavtryck

TEXT OCH BILDER: BILDER:PIRKKO KIVELÄ
ÖVERSÄTTNING: BIRGITTA JALANDER, HEIDI PAATERO

Jesse Orvasto från Turun ammattikorkeakoulu (Åbo yrkeshögskola) har i sitt examensarbete granskat fritidsboende, minskning av koldioxidavtrycket, energieffektivitet och bostadsbestånd. Som en del av arbetet gjordes en enkät bland Iniö deltidsboende. Arbetet resulterade i anvisningar om hur man kan minska på fritidsbostädernas koldioxidavtryck.

I den här artikeln presenteras examensarbetets centrala slutsatser. Största delen av fritidsboendets byggnader är äldre, anspråkslöst utrustade sommarbostäder med el- eller olje-eldning. Ägarna till sådana fritidsbostäder borde uppmuntras att byta ut uppvärmningen till jordvärme eller luftvärmepump. Man kan reglera energiförbrukningen med rörelsesensorer, smartteknik eller solenergi eller bara genom att sänka bostadens temperatur. Det är det lönsamt att minska på vattenförbrukningen, använda regnvatten och se till att avfallsvattnet hanteras som det ska.

Sättet att resa till stugan påverkar koldioxidavtrycket och därför borde bensin- och dieseldrivna fordon bytas ut mot eldrivna. Bruk av allmänna färdmedel och samåkning förminskar stugboendets koldioxidavtryck. Det är också skäl att minska på onödiga båtresor. Därtill vore det skäl att effektivisera avfallssorteringen och återanvändningen. Kompostering minskar på avfallet. Bruk av plastförpackningar borde undvikas på grund av dålig återvinning.

Man kan påverka fritidsbostädernas koldioxidavtryck i planerings-, bygg-, reparations- och -användningsskedet. Med effektiv planering av utrymna kan man undvika onödig uppvärmning. När man bygger och reparerar är det viktigt att gynna

trä och annat ekologiskt bygg- och återvinningsmaterial. Det är ofta mer ekologiskt att reparera sin stuga än att bygga en ny. Regelbundet underhåll förlänger byggnadens livstid.

Resultat från enkäten och jämförelseundersökningen

Enligt enkäten är fritidsbostäderna i Iniö byggda i medeltal år 1983 och storleken är 61 m². Gårdsbyggnadernas antal är stort. Mången fritidsbyggnad saknar el eller använder solenergi. Medeltalet för elförbrukningen är 2472 kWh/år. Nästan alla fritidsbostäder var trä- eller stockbyggnader och ventilationen naturlig. Nästan varje fritidsbostad hade en eldstad. För uppvärmning användes i huvudsak ved och el. Ofta användes också direkt eluppvärmning och luftvärmepump. Ca 60 % av fritidsbostäderna användes från våren till hösten. Resorna till fritidsbostaden gjordes med bil, båt eller förbindelsebåt.

I examensarbetet jämfördes också klimatutsläppet i fyra fritidsbostäders av olika ålder. De var alla uppförda på platsen. Användningsgraden varierade från sommar till året runt. Värmeisoleringen påverkade utsläppet. Långa resor till stugan med privatbil höjde avsevärt utsläppet. Förbrukningen av el och energi varierade beroende på uppvärmnings sättet och stugans stombyggnad. Mycken husteknik ökade koldioxidavtrycket. Den mest ekologiska av stugorna var den nyaste, för bruk året om utrustade stugan.

Jesse Orvastos examensarbete i sin helhet finns på webbsidan www.inionet.fi.

Så här kan en stugboende minska på sitt koldioxidavtryck

Klimatförändringen fortskrider, naturresurserna sinar ut och bortfallet av arter ökar på ett oroväckande sätt. Nu behöver vi konkreta handlingar för att stoppa utvecklingen. De här tipsen är avsedda att vägleda stugfolket och de deltidsboende till klimat- och miljövänliga handlingar. Välj dem som lämpar dig bäst. De innebär också ofta inbesparingar.

- Rör dig på vattnet med respekt för naturen.
- Skräpa inte ner eller smutsa vattnen.
- Favorisera kollektivtrafik, samåkning och cykelåkning.
- Köp närmat och stöd lokala företag.
- Ät grönsaker och självfångad fisk och minimera matsvinnet.
- Sortera, återanvänd och kompostera.
- Bränn endast torr och ren ved.
- Dra nytta av förnybara energiformer vid uppvärmning.
- Värm inte för mycket och överväg behovet av uppehållande värme.
- Använd luftvärmepump för avkylning med måtta.
- Spara på el och utnyttja smartteknik.
- Använd energisnåla hushållsapparater.
- Föredra förnybart material när du bygger.
- Bygg din stuga och andra byggnader för mångsidigt bruk.
- Gör bara nödvändiga reparationer av byggnaderna.

Keistiön monitoiminainen Lola on aina vauhdissa

TEKSTI: JUHANI TALA, PEKKA AAVA
KUVAT: JUHANI TALA, LOLA SCHWARTZ

Keistiön monitoiminainen Lola Schwartz on aina liikkeellä.

- Valmistuin suurtalousemännäksi vuonna 1977 Porvoossa. Sain paperini lauantaina ja jo sunnuntaina olin töissä Inkoon vanhainkodin keittiössä eli siitä se lähti, nauraa Lola.

Lola muutti perheensä kanssa takaisin Iniöön ja Keistiöön 30 vuotta sitten Tarvasjoelta. Eikä aikaa-kaan kun pitopalvelu ja taksiryitys oli jo pystyssä. Mutta Lola ei olisi Lola, jos hän tekisi "vain" ruokaa.

Tällä hetkellä Lola on töissä hoitajan sijaisena Aftonron palvelutalossa. Ja kun hän ei ole siellä, niin hän pyörittää pitopalvelu yritystä, ajaa taksia ja on aktiivinen eri yhdistyksissä.

Saaristolaispöytä rengastien matkustajille
Kesällä Saariston Rengastie tuo nälkäisiä matkalaisia Iniön seurakuntatalolle.

Lolas Servicen tavaramerkki on monipuolinen saaristolaispöytä, jota tarjoillaan ryhmäläisille tilauksesta. Kalojen lisäksi pitkään haudutettu palapais-ti ja lihapullat on kävijöiden suosikki ja välillä tarjolla on myös paistettuja silakoita. Lola painottaa ruuan korkeaa laatua ja tuoreutta.

- Panostamme lähiruokaan ja käytämme paikallisia kalastajia ja toimittajia niin pitkälle kuin mahdollista. Esimerkiksi Lyckans fisk on luotettava ja hyvä yhteistyökumppani. Kotimaisuus on meillä aina ollut itsestäänselvyys, toteaa Lola.

Pitopalvelua ja leivonnaisia

Pitopalvelun maukkaita voileipä- ja täytekakkuja tilataan Iniössä lähes kaikkiin tilaisuuksiin perhejuhlista hautajaisiin.

- Lolan limppua, saaristolaisleipää, leivon kesällä miltei joka päivä ja muulloin tilauksesta. Ja jos jälkiruokakakun raparperit loppuvat omasta maasta, niin sitä saadaan ystäviltä, kertoo Lola.

Viime vuonna Lola leipoi leivonnaisia Iniön torikauppiaille, Pia Kiannen CoffeeBox Iniö kahvilaan ja näin tekee Lola tänäkin vuonna.

Taksiyhtiö Rolfin kanssa

Vuonna 2012 Lola ja hänen poikansa Rolf perustivat yhdessä Lolas Taxi yhtiön, joka otti hoitaakseen taksiliikenteen. Lolas service sai keskittyä enemmän pitopalveluun ja ruoanlaittoon. Tänä vuonna Lolas Taxi täyttää 10 vuotta.. Rolf suoritti taksiryrittäjä koulutuksen 2010 ja valmistui ammattikorkeakoulusta tradenomiksi vuonna 2016. Hän on toista kautta Paraisten kaupungin valtuustossa sekä kaupungin Kulttuuri- ja liikuntalautakunnan ja Iniön aluelautakunnan jäsen. Iniössä yritys hoitaa koulukyydit sekä posti- ja sairaankuljetukset ja kaikki muutkin kyydit tilauksesta. Rolf on Lolan lailla aktiivinen monessa yhdistyksessä.

Mångsysslaren Lola från Keistiö - alltid i farten

TEXT: JUHANI TALA, PEKKA AAVA
PHOTO: JUHANI TALA, LOLA SCHWARTZ

Mångsysslaren Lola Schwartz är alltid i farten.

- Jag utexaminerades som storköksvärdinna år 1977 i Borgå. Jag fick mina papper på en lördag och på söndagen var jag redan i arbete på Ingå åldringshem. Det var så det började, skrattar Lola.

Lola flyttade med sin familj tillbaka till Iniö och Keistiö från Tarvasjoki för 30 år sedan. Och det dröjde inte länge så hade hon satt upp en catering service och ett taxiföretag. Men Lola skulle inte vara Lola om hon "bara" lagade mat. För tillfället jobbar hon som vikarierande skötare på servicehemmet Aftonro. Och när hon inte är där sköter hon sitt cateringföretag, kör taxi och är aktiv i olika föreningar.

Skärgårdsbord för resenärerna på Ringvägen

På somrarna kommer hungriga resenärer längs Ringvägen till Lola i Iniö församlingshem. Lolas Service varumärke är ett mångsidigt skärgårdsbord, som serveras åt grupper på beställning. Förutom fisken är en välgräddad mör köttgryta och köttbullar besökarnas favoriter. Ibland serveras också stekt strömming. Lola poängterar att maten ska vara av hög kvalitet oh färsk.

- Vi satsar på närmat och anlitar lokala fiskare och leverantörer så långt som möjligt. Till exempel Lyckans Fisk är en pålitlig och bra samarbetskompan. Inhemska produkter har alltid varit en självklarhet för oss, säger Lola.

Catering och bakverk

Catering servicens läckra smörgåstårter och fyllda kakor beställs nästan till alla tillfällen i Iniö, allt från familjefester till begravningar.

- Lolas limpa, ett skärgårdsbröd, bakar jag på somrarna nästan varje dag och andra tider på året på beställning. Och om rabarbern till desserttårten tar slut i mitt eget trädgårdsland får jag rabarber av mina vänner, berättar Lola.

I föl levererade Lola bakverk till torghandlare Pia Kiannes CoffeeBox, kaféet på Iniö torg. Och det kommer hon att göra i år också.

Taxiföretag tillsammans med Rolf

År 2012 grundade Lola tillsammans med sin son Rolf företaget Lolas Taxi, som tog hand om taxitrafiken. Lolas Service fick satsa mer på catering och matlagningen. I år fyller Lolas Taxi 10 år. Rolf fick sin taxichaufförutbildning år 2010 och utexaminerades från yrkeshögskolan som tradenom år 2016. Han är ledamot i Pargas stadsfullmäktige för en andra period, medlem i stadens kultur- och idrottsnämnd och medlem i Iniö områdesnämnd. I Iniö sköter taxiföretaget skolskjutsarna och post- och sjuktransporterna. Övriga transporter körs på beställning. Rolf är som Lola aktiv i många föreningar.

MITÄ JÄRKEE ON KALASTAA SÄRKEE!

Lasten ja nuorten kalastuskilpailukutsu

Inbjudan till fisketävling för barn och unga

VARFÖR SKA MAN META MÖRT?

Vedenalaista elämää

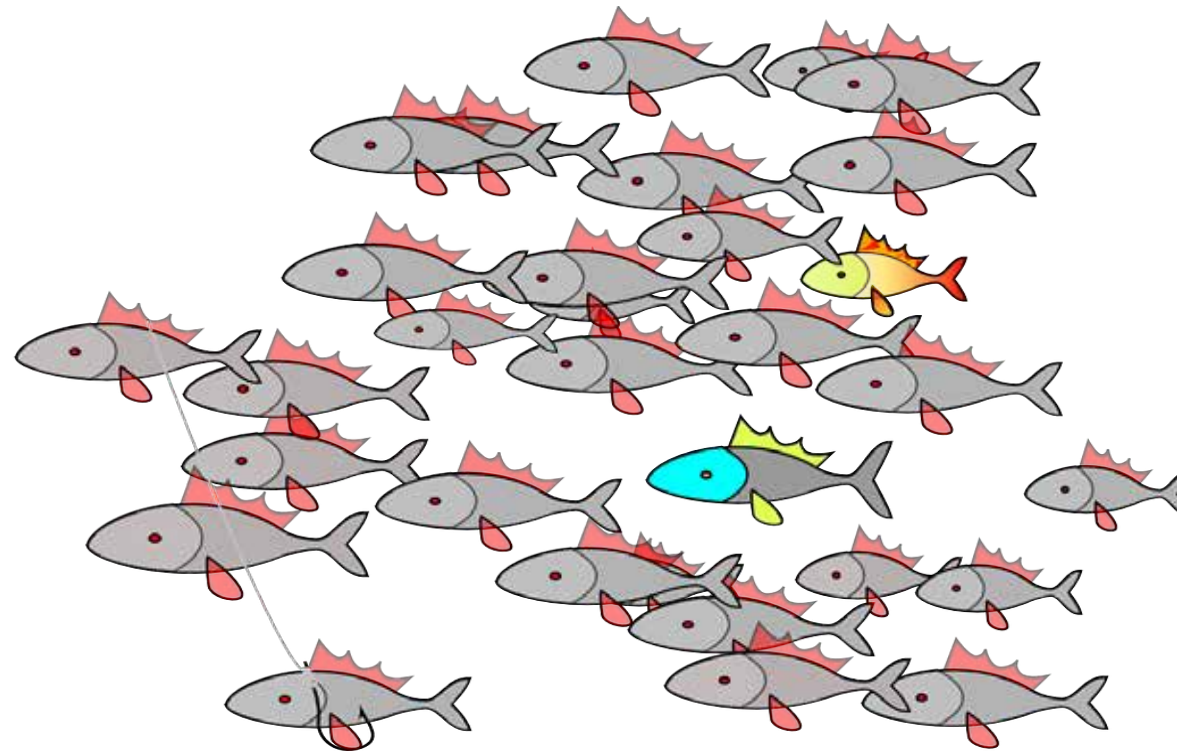
Tiedämme, että Saaristomeremme on suuressa vaarassa. Syy meren huonoon tilaan on liiallisista ravinteista johtuva rehevöityminen, jolla tarkoitetaan typen ja fosforin aiheuttamaa levien liikakasvua. Se johtaa veden samentumiseen, happikatoon sekä eliöstön kaventumiseen.

Rehevöityminen suosii aluksi joitakin kalalajeja. Särki ja sen sukulaiset ovat lisääntyneet vesistöissä voimakkaasti ja lisänneet meren rehevöitymistä. Särkiarmeijat samoin kuin pienet ahvenetkin syövät eläinplanktonia, joka käyttää ravinnokseen levää. Mitä enemmän eläinplanktonia vedessä on, sitä kirkkaammat vedet ja siinä kutevilla ja viihtyvillä hauilla ja isoilla ahvenilla vapautuu elintilaa saalistaa pikkukalaparvia. Kalastus on tehokas keino poistaa ravinteita vesistöistä.

Kalastus ja kalansyönti on ekoteko

Särjissä ja ahvenissa ei ole mitään vikaa. Päin vastoin, nämä luonnonkalat ovat erinomaisen maukasta ruokaa. Pikkukaloista tehdään vaikkapa pihvejä, murekettä ja kalapullia. Kalastus on kaikin tavoin terveellistä ja ympäristöystävällistä toimintaa. Ennen kaikkea kunniamattikalastajille, jotka työllään

hoitavat ympäristöä poistamalla vesistöistä ravinteita. Suomalaiset syövät tutkitusti mielellään suomalaista kalaa, kunhan sitä on tarjolla.

Kilpailukutsu

**Iniö deltidboende – iniön osavuosisu-
kaat rf. haastaa kaikki alle 16-vuotiaat
lapset ja nuoret kalastuskilpailuun!**

Haluamme järjestää lapsille, nuorille ja heidän ystävilleen ja vanhemmille iloista ja merkityksellistä tekemistä. Haluamme samalla tarjota arjen pieniä askelia tuleville sukupolville kohti hyvin voivaa ja kirkasta Saaristomerta.

**La 16.7. klo 16.00–18.00
Norrbyn sataman laitureilla**

**Viidelletoista ensimmäiselle onget ja madot!
Katso ohjeet inionet.fi/ajankohtaista**

Inbjudan till tävling

**Iniö deltidboende – Iniön osavuosisu-
kaat rf utmanar alla barn och unga under
16 år till fisketävling!**

Vi vill ordna roliga och betydelsefulla aktiviteter åt barn, unga och deras vänner och anhöriga. Vi vill samtidigt ge kommande generationer en möjlighet till små steg mot ett välmående och klart Skärgårdshav.

**Lör. 16.7 kl. 16.00–18.00
på bryggan i Norrby hamn**

**Spön och maskar till de femton första som
anmäler sig! Se instruktionerna inionet.fi/aktuellt**

Livet under vattnet

Vi vet att Skärgårdshavet är i stor fara. Orsaken till havets eländiga tillstånd är övergödning, dvs. en av kväve och fosfor förorsakad hyperstor tillväxt av alger. Vattnet blir grumligt, syrehalten minskar och organismerna avtar. Övergödningen gynnar till en början vissa fiskarter. Mörten och med den besläktade fiskar har ökat drastiskt och därmed också ökat havets övergödning. Arméer av mörtar och små abborrar äter djurplankton, som lever på blåalger. Ju mer djurplankton det finns i vattnet desto klarare är vattnet. Gäddorna och de stora abborrarna som leker och trivs i vattnet får mer livsrum att jaga stim av småfiskar. Fiske är ett effektivt sätt att avlägsna näringsämnen ur vattnet.

Att fiska och äta fisk är en ekogärning

Det är inget fel på mörtar och abborrar. Tvärtom, de här naturfiskarna är alldeles särskilt god mat. Av småfisk kan man laga t.ex. biff, färs och fiskbullar. Att fiska är på alla sätt hälsosamt och miljövänligt. Framför allt förtjänar yrkesfiskarna beröm, som i sitt arbete vårdar naturen genom att avlägsna näringsämnen ur vattnen. Som känt äter finländarna gärna fisk, om den bara står till buds.

Muutosta ilmassa

Useimmilla linnuilla ei mene hyvin. Ilmastonmuutos näkyy ja kuuluu. Lintujen elinympäristö on pysyvästi muuttunut. Kolmannes suomen lintulajeista on suurissa vaikeuksissa.

TEKSTI: PEKKA AAVA, HANNU HILKE

Iniön Kolkoon 70-luvun alussa muuttanut Hannu Hilke on havainnoinut lintujen elämää viiden vuosikymmenen ajan. Sinä aikana monia pesineitä lajeja on hävinnyt kokonaan tai niistä saa enää harvoin havaintoja. Ensimmäiseksi Hannulle tulee mieleen töyhtöhyppä.

”70-luvun alussa Kolkossa oli ainakin kymmenen pesivää töyhtöhyppäparia. Nyt niitä voi tavata ehkä yhden. Lintu vaatii ympärilleen avointa kynnöspeltoa, jotta se voi havaita mahdollisen vaaran. Vanhat pellot ovat heinikoituneet. Muutkin peltolinnut ovat hävinneet, kuten kuovi”, kertoo Hannu.

Mitä on tapahtunut merilinnuille?

Ensimmäiseksi Hannulle tulee mieleen pilkkasiipi. ”Se oli ennen hyvin yleinen. Pilkkasiipi munii vasta myöhemmin kevätkesällä. Lisääntynyt veneily ja mökkikanta on varmasti häirinyt pilkkasiiven pesintää. Nokikanakin on hävinnyt. Kolkossa pesi ennen ainakin 15 ”mustakana” paria. Rantojen ruovikoituminen on varmasti tehnyt lajille hallaa kuten pilkkasiivellekin.”

Iniöön yhteysaluksella matkustava ei ole voinut olla havaitsematta Iniön aukon reunalla pieniin saariin pesiytyntä merimetsoyhdyskuntaa.

”Olen ilokseni havainnut samoille paikoille pesimään asettuneen myös ruokki-yhdyskunnan. Ruokki on uusi tulokas. Räyskiä samoilla luodoilla on pesinyt jo aiemminkin”.

Pihapiirin linnut

Avoimissa maisemissa viihtyvän kivitaskun erottaa helposti. Se etenee maassa hauskaasti hyppäämällä muutaman hypyn, pysähtymällä töksähtäen, niiaamalla ja ympäristöönsä nopeasti tähyttämällä. Hannun mukaan, ”lähellä ihmisasutustakin viihtyvä kivitasku oli ainakin 70-luvulla hyvin yleinen. Havaitsin ainakin 20 pesivää paria. Kivitaskusta en ole tehnyt havaintoa ainakaan viime vuoteen”. Tiaisista vanhojen metsien laji, hömötiainen on hävinnyt. Talousmetsässä ei ole lahopökkelöitä, joihin pesänsä kaivertaa. Hömötiainen ei ole sopeutunut pesimään pöntöissä.

Hannu Hilkeen havaintoja Iniön linnuista

Metsälinnut

”Teeriä pesi Iniössä 70-luvulla monta paria. Viimeksi kuulin teeren helposti tunnistettavaa ääntä neljä viisi vuotta sitten. Iniön vanhemmat isännät ovat kertoneet, että 50-luvulla Iniössä tapasi vielä metsojakin”, Hannu kertoo.

Hiljenevä kevät

Lintujen laululla on aina ollut tärkeä rooli ihmisen luontosuhteessa. Keväinen linnunlaulukonsertti herättää ihmisessä suuria tunteita.

”Peippolinnuista 70-luvulla Iniöön ilmestyneen punavarpuksen ääni oli helppo tunnistaa. Enää ole sen ääntelyä kuullut, enkä pariin vuoteen satakieltäkään. Ennen peippoakin yleisemmäksi laskettua pajulinnaa pehmeän suruvoittoista laulua kuulee sitäkin enää harvemmin.”

Kaikkia lajeja ilmastonmuutos ei ole häirinyt. Mustarastaan melodista ja tummasointista laulua voi kuulla aamuhämärästä iltahämärään.

Voisimmeko me mökkiläiset tehdä jotakin lintujen elinympäristön parantamiseksi? ”Rakentakaa linnuille pönttöjä”, toivoo Hannu.

Förändringar i luften

Hannu Hilkes iakttagelser av fåglarna i Iniö

TEXT: PEKKA AAVA, HANNU HILKE
ÖVERSÄTTNING: KIRSI STORCKOVIUS

Det går inte bra för en stor del av fåglarna. Klimatförändringen syns och hörs. Fåglarnas livsmiljö har upplevt en permanent förändring. En tredje del av Finlands fågelarter är i stora svårigheter.

Hannu Hilke, som flyttade till Kolko i Iniö i början av 70-talet, har iakttagit fåglarnas liv under fem decennier. Under den tiden har många häckande arter helt försvunnit eller observeras sällan. En av dem är enligt Hannu tofsvipan.

”I början av 70-talet fanns det på Kolko minst tio häckande tofsvipapar. Nuförtiden kan man träffa på kanske ett par. Fågeln kräver öppet plogfält runt om sig för att kunna upptäcka möjliga faror. De gamla åkarna är gräsbevuxna. Andra åkerfåglar har också försvunnit, så som storspoven”, berättar Hannu

Vad har det hänt med sjöfåglarna?

Den första Hannu tänker på är svärtan.

”Den var tidigare väldigt vanlig. Svärtan lägger ägg först senare på försommaren. Det ökade båtlivet och antalet stugor har säkert stört svärtans häckande. Även sothönan har försvunnit. Åtminstone 15 ”svarthöne” par brukade häcka tidigare på Kolko. Ökad mängd av vass vid stränderna har säkert varit till skada för sothönan såväl som för svärtan.

Den som åker till Iniö med förbindelsebåt har inte kunnat undgå att märka ett storskarvssamfund som bosatt sig på små holmar nära Iniöfjärden.

”Till min glädje har jag märkt att på samma stället har ett tordmulesamfund också slagit sig ner för att häcka. Tordmulen är en nykomling. Skräntärnor har man sett häcka på samma kobar redan tidigare.

Fåglarna runt istället för vid

Stenskvättan, som trivs i öppna landskap, urskiljer man lätt. Den tar sig fram på marken med ett på ett lustigt sätt hoppa några hopp, stannar tvärt, niger och granskar snabbt omgivningen.

Enligt Hannu ”var stenskvättan, som trivs nära mänsklig bosättning, väldigt allmän åtminstone på 70-talet. Jag observerade åtminstone 20 häckande par. Jag har inte sett en stenskvätta åtminstone på fem år”.

Av mesfåglar har talltitan, en art som trivs i gamla skogar, försvunnit. I ekonomiskogar finns det inte förfallna högstubbar, som den kunde gräva ur sitt bo i. Talltitan har inte anpassat sig för häckning i en holk.

Skogsfåglar

”Många orrpar häckade i Iniö på 70-talet. Senast jag hörde orrens lätt igenkännbara ljud var för ca fyra eller fem år sen. Äldre husbönder i Iniö har berättat att man också kunde stöta på tjädrar i Iniö på 50-talet”, berättar Hannu.

Den tystnande våren

Fågelsång har alltid haft en viktig roll i människans förhållande till naturen. Vårens fågelsångskonsert väcker stora känslor.

”Av finkarna, som uppenbarade sig i Iniö på 70-talet, var det lätt att känna igen rosenfinkens röst. Nu har jag inte längre hört dess läte, inte heller näktergalens de senaste åren.

Lövsångaren med sin mjuka och sorgfyllda sång, som tidigare ansågs vara allmänare än bofinken, hör man ännu mera sällan.

Alla arter har inte störts av klimatförändringen. Man kan höra koltrastens melodiska och mörkstämde sång från gryningen till kvällsskymningen.

Kunde vi stugägare göra någonting för att förbättra fåglarnas livsmiljö?

”Bygg holkar åt fåglarna”, önskar Hannu.

Koko haastattelu luettavissa
www.inionet.fi/ajankohtaista.

Apollofjärilarnas livsmiljöer vårdas genom samarbete

TEXT: CHARLOTTA BERLIN, PLANERARE, NTM-CENTRALEN

Inom Skärgårdshavets biosfärsområde förekommer våra två apollofjärilsarter apollofjärilen (*Parnassius apollo*) och mnemosynefjärilen (*Parnassius mnemosyne*) i äldre källor även kallad för liten apollofjäril. Under de senaste 15 åren har fjärilarnas bestånd och utbredningsområde minskat till följd av igenväxning allt eftersom den traditionella bosättningen med djurhushållning minskat. Apollofjärilen förekommer sällsynt i Åbolands skärgård, Åland och Lojo. Också mnemosynefjärilen förekommer sällsynt i Åbolands skärgård och på Åland. Den har även planterats ut på tidigare förekomstplatser i Nyland. Menmosynefjärilens förekomster mellan Åbolands- och Ålands skärgård binds samman av Iniö skärgård.

Både apollofjärilen och mnemosynefjärilen är fridlysta i hela landet. De senaste två åren har Forststyrelsen och NTM-centralen i Egentliga Finland effektiviserat sitt samarbete för att skydda dessa fjärilsarter. Kartläggning av fjärilarna och deras levnadsområden i Åbolands skärgård har utförts somrarna 2020–2021. Utifrån undersökningar har ett handlingsprogram för att bevara arterna utarbetats och istandsättningsarbeten har inletts sommaren 2021.

Specifika krav på livsmiljön

Både apollofjärilen och mnemosynefjärilen har specifika krav på sina livsmiljöer och kan även kallas paraplyarter eftersom de lever i områden med höga artvärden. Genom att skydda en paraplyart skyddas samtidigt även andra känsliga arter i området. Apollofjärilen lever på berg, bergsängar och ängar och larven är beroende av kärleksört. Den är vår största dagfjäril och kan ses flyga under juli månad. Mnemosynefjärilen lever i livsmiljöer med en blandning av halvöppna hagmarker och lundar med kringliggande högväxta ängsområden. Larvens värdväxt är nunneört och fjärilen, med sitt kännpaka glidande flygsätt, kan ses flyga i början av juni.

Apollofjärilarna förflyttar sig inte särskilt långa sträckor vilket leder till att förekomster lätt kan bli isolerade. Därför är det viktigt att de områden där det ännu finns fjärilar vårdas och att olika blomrika miljöer, tex välganter, förbinder de olika förekomstplatserna. Genom att återställa ängsmark, med hjälp av slåtter och bete, kan vi hjälpa fjärilarna på traven och samtidigt även gynna andra arter som är beroende av ängsmarker. Ibland kan det krävas en större inledande röjning av sly för att återställa ängsmarkerna. För apollofjärilens del är det många gånger enbuskar som behöver röjas för att ge livsutrymme åt nektarväxterna. Vi kan alla hjälpa apollofjärilarna genom att sköta en del av våra tomter och holmar som äng. På det här viset kan vi tillsammans skapa ett pärlband av livsmiljöer för apollofjärilarna emellan vilka de kan förflytta sig.

Kartläggningarna och naturvårdsarbetena möjliggörs genom livsmiljöprogrammet Helmi samt EU projektet Kust-Life. Samarbete utförs också med Arkipelagia-sällskapet, som redan under flera års tid arbetat för apollofjärilens väl, Pargas naturskyddsförening samt Åbo Universitet.

Alla observationer av fjärilarna är viktiga och stöder planeringen och skötseln av livsmiljöerna.

Observationer kan rapporteras på <https://forms.office.com/r/XuCRpiDKjG>

Apolloperhosten elin ympäristöjä hoidetaan yhteistyöllä

Saaristomeren biosfäärialueella esiintyvät molemmat apolloperhoslajimme: isoapollo (*Parnassius apollo*) ja pikkuapollo (*Parnassius mnemosyne*). Viime 15 vuoden aikana perhosten kannat ja levinneisyysalue ovat pienentyneet umpeen kasvamisen seurauksena sitä mukaan kuin perinteinen eläimiä pitävä asutus on vähentynyt. Isoapollon esiintyminen harvinaisesti Turunmaan saaristossa, Ahvenanmaalla ja Lohjalla. Myös pikkuapollon esiintyminen harvinaisesti Turunmaan saaristossa ja Ahvenanmaalla. Iniön saaristo sitoo yhteen Turunmaan ja Ahvenanmaan saaristojen esiintymiset.

Sekä isoapollo että pikkuapollo ovat rauhoitettuja koko maassa. Metsähallitus ja Varsinais-Suomen ELY-keskus ovat tehostaneet yhteistyötään suojellakseen yhdessä näitä perhoslajeja. Perhosten ja niiden Turunmaan saaristossa sijaitsevien elinalueiden kartoitus on toteutettu kesinä 2020–2021. Tämän perusteella on laadittu toimintaohjelma lajien säilyttämistä varten ja kunnostustyöt on käynnistetty kesällä 2021.

Sekä isoapollolla että pikkuapollolla on tietyt vaatimukset elinympäristöilleen. Isoapollo elää kallioilla, kallioniityillä ja niityillä ja toukka on riippuvainen isomaksaruohosta. Se on suurin päiväperhosemme ja sen voi nähdä lentävän heinäkuussa. Pikkupallo elää elinympäristöissä, jotka ovat sekoitus puoliavoimia hakamaita ja korkeakasvuisten niittyalueiden ympäröimiä lehtoja. Toukan isäntäkasvi on kiurunkannus ja perhosen voi kesäkuun alkupuolella nähdä lentävän tunnusomaisella liitävällä lentotavallaan. Parantamalla isoapollon ja pikkuapollon elinympäristöjä edistetään samalla monien muiden lajien elinympäristöjä.

Elinympäristöohjelma Helmi sekä EU-hanke Rannikko-LIFE mahdollistavat kartoitukset ja luonnonsuojelutyöt. Yhteistyötä tehdään myös Arkipelagia-seuran, joka jo usean vuoden ajan on tehnyt työtä isoapollon hyväksi, Paraisten luonnonsuojeluyhdistyksen sekä Turun yliopiston kanssa.

Kaikki havainnot perhosista ovat tärkeitä ja tukevat niiden elinympäristön suunnittelua ja hoitoa.

Havaintoja voi raportoida <https://forms.office.com/r/TWgPtuurKq>

TIIVISTELMÄ: HEIDI PAATERO

Iniön kesäasukkaat

Esko Salminen ja Aino Seppo

TEKSTI: SINIKKA LEINO

KUVAT: AINO SEPPO, ESKO SALMINEN

Mikä sai näyttelijä Esko Salmisen perheineen valitsemaan aikanaan mökkipaikkakunnaksi Iniön?

ESKO:

Tullessani 70-luvulla näyttelämään Turun Kaupunginteateriin mökkeily Turun seudulla alkoi kiinnostaa ja ensimmäisen mökkimme vuokrasimme silloisen vaimoni Heidi Krohnin kanssa Kustavista. Jo vuoden päästä muutimme Liisa Tuomi-Nikulan vuokramökille Iniön Långholmeniin lähelle Jumoa. Etäällä sijaitseva Inio ei huhujen mukaan turkulaisille kelvannut, mutta helsinkiläisille kyllä. Jumon Alppilasta haettiin Saaga ja Urho Pöyliä munia kanatarhalta, jota vartio ärhäkkäästi räähkyvä kukko. Maito haettiin Leena ja Gösta Lindbergilta. Kesät pelasin jalkapalloa talon lasten kanssa.

Vähitellen alettiin miettiä oman mökin hankkimista. Vuokramökissä asuminen tuntui turhan arvokkaalta, kun mökki oli otettava vuodeksi kerrallaan.

AINO:

Näyttelijälle mökille pääseminen ei ole niin helppoa, kun työtä tehdään kuutena päivänä viikossa. Kesäisin on sitten pidemmät lomat.

ESKO:

Merille päästiin, kun ostettiin Urholta 40 vuotta vanha puuvene, jonka pulleita muotoja ihasteltiin. Urho antoi hinnasta alennusta, kun ei työnnetty puukkoa veneen kyljestä sisään.

Liisa meni naimisiin Kalle Johanssonin kanssa ja heidän häissään Liisa ilmoitti, että he voisivat myydä meille mökkitontin. Ostimme sen ja aloimme rakentaa muistaakseni vuonna 1978 Heidin kanssa mökkiä Hummelholmaan runsaan hehtaarin tontille. Tein samaan aikaan Eino Leino elokuvaa enkä juuri päässyt osallistumaan rakennustöihin.

Elämässähän tapahtuu muutoksia ja Aino tuli mökille päälliköksi jo runsaat 30 vuotta sitten.

Millaisia mökkiläisiä olette? Mikä herättää teissä mökkelämyksen?

ESKO:

Aloimme elää uusioperheen mökkelämää neljän lapsen kanssa Hummelholmassa ilman sähkövaloja ja muitakaan mukavuuksia, mutta siihenhän se idea perustuu. Kirjoja luettiin ahkerasti kynttilöiden ja kaasun valossa. Nykyisin

meillä on jo aurinkosähköä. Makke ja Åke Björklund ovat auttaneet meitä avuttomia vähän kaikessa näissä saaristoasioissa.

AINO:

Mökkielämä on suuri vastapaino talvelle ja työelämälle. Saareissa olemisen perustuu niin perusasioihin. Päivä rytmittyy uimisen, saunomisen, tiskaamisen, vedenkannon – elämään valon mukaan.

ESKO:

Ensimmäiset vuodet alussa kalastelin aivan hulluna merellä seitsemän kahdeksankin tuntia kerralla. Siellä kaikki unohtui ja oli aikaa katsella valoa ja valon vaihtumista. Se oli upeaa. Pirunkalliolla käytiin esittämässä kaikenlaisia ohjelma numeroita.

Lapsille luettiin satuja ja paras niistä oli itse kertomani satu. Se oli kertomus pienestä työstä, joka meni metsään ja jolle tuhma noita-akka tuli uhittelemaan. Pikku tyttö sai siitä raivarin ja sanoi noidalle, että sinä ämmän retale, pidä suusi kiinni. Tiedätkö, että on olemassa sellainen kuin jokamiehen oikeus. Ja siihen se noita-akka pisahti ja risahti. Tämä satu piti kertoa samoin sanoin aina uudestaan.

Olette mökkeilyt Iniossa jo vuosikymmeniä. Mikä teistä Iniossa on vuosien saatossa muuttunut?

ESKO:

Mikä on muuttunut Iniossa? On ikävää sanoa se, että meri on rehevöitynyt. Me kaikki tiedämme sen ja se on meille iso huoli. Kun tulimme Inioon 70-luvulla, näki kalan iskevää virveliä 20 kymmenen metrin päältä. Sukeltamalla näki merenalaista elämää. Nyt ei näe enää mitään. Maailma ja ihminen muuttuu. Tarjontankin. Olen saanut Åken telakalta parempaa Thai ruokaa kuin New Yorkissa.

Miksi suomalaiset mökkeilevät? Mikä ihme saa meidät hakeutumaan olosuhteisiin, joissa ei ole välttämättä sähköä eikä juoksevaa vettä?

AINO:

Ehkä siksi, että se on Suomessa mahdollista. Monet eurooppalaiset maat ovat niin tiuhaan asuttuja, että siellä ei ole mökkeilylle tilaa. Monille suhde mökkiin on myös ihan erityinen, kun se siirtyy sukupolvelta toiselle. Luonto tulee ymmärrettäväksi kun näet sen muuttuvan. Luontosuhde on erilainen kuin jos kävisit vuokraamassa aina eri paikan ympäri maailmaa. Monet kasvavat mökkielämään jo lapsena.

Kun katsotte Kihdin aukolle iltaruskon aikaan, tuntuuko teistäkin Sinuhe egyptiläisen sanoin, että katsolessaan meren pelottavaa suuruutta "hänen sydämensä putoaa kaivon pohjaan...?"

ESKO:

Jos sanotaan, että ihminen kyllästyy maisemaan ja unohtaa sen, niin ei se pidä paikkaansa. Meri on aina elävä ja muuttuu samoin kuin takkatuli, joka saa aina uusia muotoja. Auringonlaskun värit vaihtelevat. Meren, tuulen ja auringonlaskun katseleminen herättää meissä vähän vanhemmissakin ihmisissä syviä tunteita.

Ruotsinkielinen tiivistelmä www.inionet.fi/aktuell

INIÖ TIETOVISA

1. Iniössä on rantakilometrejä likipitään yhtä paljon kuin suora etäisyys

- A. Kustavista Poriin 107 km
- B. Kustavista Helsinkiin 202 km
- C. Kustavista Kuopioon 424 km
- D. Kustavista Rovaniemelle 697 km

2. Kuinka monta Tilastokeskuksen rekisteröimää (2019) kesämökkiä Iniössä on?

- A. 399 kpl
- B. 519 kpl
- C. 659 kpl
- D. 909 kpl

3. YLE:n merisää on radiolähetysten klassikko ja sitä kuuntelee niin merenkulkija kuin maakrapukin. Mikä näistä päivittäin useita kertoja kuultavista havainto-asetuksista on lähinnä Iniötä?

- A. Bogskär
- B. Bredskär
- C. Fagerholm
- D. Nyhamn

4. Mistä ilmansuunnasta Iniössä tuulee vuoden aikana useimmiten?

- A. Pohjoinen - Itä
- B. Itä - Etelä
- C. Etelä - Länsi
- D. Länsi - Pohjoinen

5. Mikä seuraavista Suomessa kasvavista orvokeista on Iniön nimikkokukka?

- A. Keto-orvokki
- B. Tuoksuorvokki
- C. Lehto-orvokki
- D. Korpiorvokki

Testaa tietojasi Iniöstä. Jokaisessa kysymyksessä neljä vastausvaihtoehtoa, joista yksi on oikein.

6. Kun Parainen, Nauvo, Korppoo, Houtskari ja Iniö yhdistyivät Länsi-Turunmaan kaupungiksi 2009, ja jonka nimeksi muutettiin 2012 Parainen, äänestikö uusi kaupunginvaltuusto nykyisinkin voimassa olevaksi vaakunaksi

- A. Paraisten vaakunan
- B. Nauvon vaakunan
- C. Houtskarin vaakunan
- D. Iniön vaakunan

7. Iniö muodostuu yli 1 000 saaresta ja luodosta. Näistä ympäri vuoden asuttuja on kymmenen. Millä näistä yhteysalus Kivimon kulkureitin varrella olevista Iniön saarista ei ole vakituista asutusta?

- A. Sjalö
- B. Äpplö
- C. Ytterstö
- D. Slättholm

8. Mitä seuraavista jäkälä- ja sammalajeista on aikoinaan laitettu ikkunaruujujen väliin poistamaan kosteutta?

- A. Seinäsammal
- B. Harmaanhanakkarve
- C. Palleroporonjäkälä
- D. Rahkasammal

9. Iniö sijaitsee sekametsä- ja havumetsävyöhykkeen rajalla ja siksi vallitseva puusto on hyvin vaihtelevaa. Mitä seuraavista puista Iniössä ei tavata?

- A. Ruotsinpihlaja
- B. Saarni
- C. Tammi
- D. Tunturikoivu

Oikeat vastaukset: 1.D, 2.C, 3.C, 4.C, 5.A, 6. B, 7. D, 8. C, 9. D
Laatinut: Pekka Aava

INIÖ FRÅGESPORT

1. Iniö har ungefär lika många strandkilometer som avståndet mellan

- A. Gustavs - Björneborg 107 km
- B. Gustavs - Helsingfors 202 km
- C. Gustavs - Kuopio 404 km
- D. Gustavs - Rovaniemi 697 km

2. Hur många av Statistikcentralen registrerade (2019) sommarstugor finns det i Iniö?

- A. 399 st
- B. 519 st
- C. 659 st
- D. 909 st

3. YLE:s väderleksrapport för sjöfarande är en klassiker. På den lyssnar både sjöfarare och landkrabbor. Vilken av dessa dagligen rapporterade väderleksstationer ligger närmast Iniö?

- A. Bogskär
- B. Bredskär
- C. Fagerholm
- D. Nyhamn

4. Från vilket håll blåser det oftast i Iniö under årets lopp?

- A. Mellan nord och ost
- B. Mellan ost och syd
- C. Mellan syd och väst
- D. Mellan väst och nord

5. Vilken av följande violarter, som växer i Finland är Iniös orsblomma?

- A. Styvmorsviol
- B. Luktviol
- C. Underviol
- D. Mossviol

Testa vad du vet och inte vet om Iniö. Varje fråga har fyra svarsalternativ av vilka ett är rätt.

6. Pargas, Korpo, Houtskär och Iniö slogs ihop år 2009 till Västra Åbolands stad, som fick namnet Pargas år 2012. Vilket av följande ortsvapen valde stadens nya fullmäktige till det nuvarande ortsvapnet?

- A. Pargas ortsvapen
- B. Nagu ortsvapen
- C. Houtskär ortsvapen
- D. Iniö ortsvapen

7. Iniö består av över 1000 öar och skär. Av dem är tio bebodda året runt. Vilka av dessa, som ligger längs föbindelsefartyget Kivimos rutt i Iniö har inte fast bosättning?

- A. Sjalö
- B. Äpplö
- C. Ytterstö
- D. Slättholm

8. Vilken av följande lav- och mossarter har tidigare använts mellan fönsterrutorna för att avlägsna fukt?

- A. Väggmossa
- B. Gällav
- C. Fönsterlav
- D. Vitmossa

9. Iniö ligger på gränsen mellan bland- och barrskogsbältena. Detta innebär att trädbeståndet är mycket varierande. Vilket av följande träd påträffas inte i Iniö?

- A. Oxel
- B. Ask
- C. Ek
- D. Fjällbjörk

De rätta svaren: 1.D, 2.C, 3.C, 4.C, 5.A, 6. B, 7. D, 8. C, 9. D
Uppgjord av Pekka Aava Översättning Birgitta Jalander

TAIDENÄYTTTELY KESÄLLÄ 2023

Kutsu taidenäyttelyyn!

Yhdistyksemme järjestää Iniössä kesällä 2023 taidenäyttelyn aiheena Tunnelmia Iniöstä

Osallistu näyttelyyn omilla töilläsi. Jos varastostasi ei vielä löydy sopivaa työtä, sinulla on vuosi aikaa luoda sellainen. Piirtämällä, maalaamalla, muovilemmillä, kuvaamalla – luovasti sinulle sopivalla tavalla. Tarkempaa tietoa näyttelystä saat jäsentiedotteistamme.

Ilmottautua (nimi ja sähköpostiosoite) voi vaikka jo nyt info@inionet.fi

Iniö deltidboende – Iniön osavuosiasukkaat rf.

Yhdistyksen uudet
nettisivut

Vår förenings
webbsidor förnyas

www.inionet.fi

EMMA SALOKOSKI
konstutställning
taidenäyttely

Vernissage/Avajaiset
Ti 5.7 klo 17.00 i Snäckan
Utställningen öppen
Näyttely avoinna
6.7–31.7 klo 11–15
stängt måndagar
maanantait suljettu

Pro Iniö & Iniö Folk

Iniö deltidboende - Iniön osavuosiasukkaat

KOKO PERHEEN IDYLLINEN RETKIKOHDE 3 KM PÄÄSSÄ LAUTALTA

Kustavin Käsityökylä

- IHANA KAHVILA - legendaariset munkit
- TEHTAANMYYMÄLÄT - keramiikkaa, kynttilöitä, lasia, vaatteita...
- KÄSITYÖPAJOJA - hopeapaja, sepänpaja, lasihytti, työnäytöksiä joka päivä
- PUPUJA JA LAMPAITA, LEIKKIPAIKKA

KESÄ-ELOKUU klo 10-18 JOKA PÄIVÄ

Inöntie 411, Kustavi p. 02 845 7700
www.kustavinsavipaja.fi

fb: Kustavin Savipaja / Kustavin Käsityökylä ig: @kustavinsavipaja @paratilsipaja

Kustavi
SKÄRGÅRDENS KUNGARIKE

Kustavin kunta
Kustavinkunta

VÄLKOMMEN TILL SKÄRGÅRDENS FAMN

www.kustavi.fi

PARGAS PARAINEN

Bekanta dig med livet i Pargas
Tutustu elämään Paraisilla

enriktilitenstad.fi
oikeapienikaupunki.fi

Björklund Båtslip
Norrby, Iniö

Vierassatama, Camping
Sauna, suihku, pesutupa, teltta- ja asuntovaunupaikkoja

Huoltoasema, Thai-ravintola
Polttoaineet A24, Kahvio, Ravintola 19.6.-8.8.2021

Vene- ja konehuolto
Volvo Penta, Honda, Mercury, Suzuki. Varaosia ja tarvikkeita

FRIISILÄN TILA

- ♥ Perunat, vihannekset, marjat ja kesäkukat sesongin mukaan
- ♥ Tilapuoti tilalla ja myyntikioski keskustassa
- ♥ Kotiruoka-kahvila
- ♥ Leivonnaisia, myös tilauksesta
- ♥ Pihapiirissä eläimiä ja leikkipaikka lapsille
- ♥ Lähimetsässä koko perheen tarumetsäpolku

Friisiläntie 8, 23360 Kustavi
www.friisilantila.fi
www.facebook.com/friisilantila
Mari Väisänen 040-7634444
Timo Siivonen 040-5487455

Johnny Nabbas

044-554 2960

Markentreprenad
Byggmaterial
Land- & sjötransporter

Maanrakennustyöt
Rakennustarvikkeet
Maa- & merikuljetukset

TAIVASSALON APTEEKKI

www.taivassalonnapteekki.fi

PUH. 02 878 175

LARJAMA

PUUTAVARALIIKE

Lähipuuta Taivassalosta.
larjamansaha.fi

LÄHIPUU

Villa Högbo 1933

SEMESTERBOSTÄDER OCH INKVARTERING
LOMA-ASUNTOJA JA MAJOITUSTA

SKULLE DU VILJA
SEMESTRA I EN
SKÄRGÅRDSDVILLA?
KELPAISIKO LOMA
SAARISTO-
HUVILASSA?

villa.hogbo@saaristokodit.fi
Kunnantalonmäki 17, 23390 Iniö, Norrby
p: +358 440552253

Uusia lomahuoneistoja, laitureita, vaunupaikkoja ja herkullista ruokaa rantaravintolasta.

Kustavin LOOTHOLMA

www.lootholma.fi
050 5560440
Kuninkaantie, Kustavi

Cafe Alppila, Iniö

cafealppila.fi/040 5958794

Surf+ ohoj!

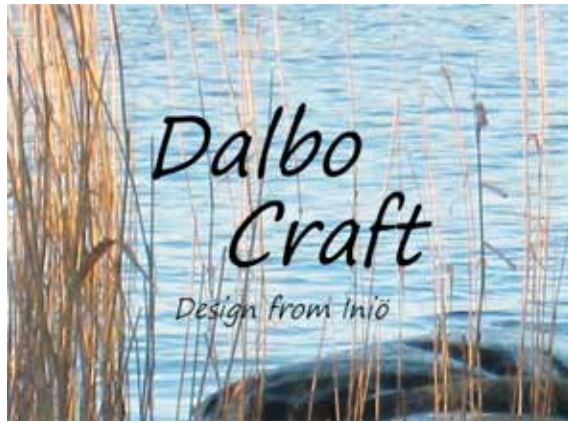
Med Surf+ kan du vara ute på böljan blå och läsa nyheter i ÅU-appen, på nyhetssajten åu.fi eller i e-tidningen.

Kaipaatko kielikylpyä? Tilaa Surf+ ja lue ruotsinkieliset uutiset vaikka merellä. Käytössäsi ovat ÅU-sovellus, uutis sivusto åu.fi sekä digilehti.

åu.fi/surf+ohoj

ÅU
ÅBO UNDERRÄTTELSER

Erbjudandet gäller nya prenumerationer. Tarjoukset koskevat uusia tilauksia.

Merineule
Neulovaatteiden outlet
Kustavin keskustassa.

Avoinna:
ma-pe 9-16, la 10-13

Meillä on myös
apteekin lääkekaappi
www.merineule.fi

BUSTER XSr
LITEN BÅT MED MYCKET KARAKTÄR

Buster
POWERED BY YAMAHA

busterboats.com

www.finferries.fi

Café Gamla Banken

Café • Kåhvila Inredning • Sisustus

A-rättigheter oikoudet

[f](http://www.facebook.com) Iniövägen 577 • 040 547 7771 [i](http://www.instagram.com)

Livskvalitet och bankservice av
toppklass i skärgården

Elämänlaatu ja pankkipalvelu
huipputasolla saaristossa

Nagu/Nauvo Tel./Puh. 040 865 1578
Korpo/Korppoo Tel. 02-464 8146
Houtskär/Houtskari Tel./Puh.02-463 1300
Iniö Tel./Puh.02-463 1300
nagu@op.fi

Nagu Andelsbank
Nauvon Osuuspankki

**KUKAT KOTIMATKASI VARRELLA
BLOMMOR PÅ HEMRESAN** [f](http://www.facebook.com)

Hussintie 15 Taivassalo 9-18, 9-15, 10-15
(02) 8414838
[pioni.fi](http://www.pioni.fi)

PIONIEN KOTI

**Lasitettu terassi
täynnä mahdollisuuksia**

Tuulee, sataa tai paistaa, Lumonin lasitusten suojissa mökkeily on mukavampaa säästä riippumatta.

Meillä on pitkä kokemus vaativista saaristokohteiden terassilasituksista.

Ota yhteyttä ja varaa maksuton suunnittelukäynti

Valtteri Viitanen
044 493 8918
valtteri.viitanen@lumon.fi

Terassilasit | Parvekelasit
Verhot | Kaitteet | Huolto

Parempia koteja
www.lumon.fi

SYDVÄSTRA FINLANDS AVFALLSSERVICE
hjälper invånarna med vardagens avfallsfrågor

Kundtjänst 0200 47470 (mån-fre kl. 9-15)
eller kundtjanst@lsjh.fi

Kontakta vår kundtjänst då du vill fråga om t.ex.

- den fasta bostadens eller fritidsbostadens avfallsinsamling
- grundavgiften eller någon annan faktura du fått av oss
- återvinningspunkterna
- tidtabellerna för Siira – sorteringsstationen på hjul
- sortering och mottagningsplatser för avfall.

Avfallens ABC hjälper vid sorteringsproblem:
www.lsjh.fi/sv/abc

SYDVÄSTRA FINLANDS AVFALLSSERVICE
www.lsjh.fi • 0200 47470

LOUNAIS-SUOMEN JÄTEHUOLTO
auttaa asukkaita arjen jättesasioissa

Asiakaspalvelu 0200 47470 (ma-pe klo 9-15) tai asiakaspalvelu@lsjh.fi

Ota yhteyttä asiakaspalveluun, kun haluat kysyä esim.

- vakituisen tai vapaa-ajan asunnon jätteenkeräyksestä
- perusmaksusta tai muusta meiltä tulleesta laskusta
- kierrätyspisteistä
- pyörillä liikkuvan lajitteluaseman Siiran aikatauluista
- lajittelusta ja jätteiden vastaanotto-paikoista.

Jätteiden ABC auttaa lajittelupulmissa:
www.lsjh.fi/abc

SIIRA I INIÖ
tis 12.7 och 16.8 kl. 16.30-17.15
(Norrby, gästhamnen)
www.lsjh.fi/siira-bilen

SIIRA INIÖSSÄ
ti 12.7. ja 16.8. klo 16.30-17.15
(Norrby, vierasvenesatama)
www.lsjh.fi/siira-auto

Yli 40 vuotta kokemusta, satoja ja taas satoja myytyjä kohteita. Kun rakkaan vapaa-ajan paikkasi myynti on ajankohtaista. Meihin voit luottaa, me välitämme.

Med över 40 års erfarenhet och hundratals sålda objekt. När det är dags att sälja ditt älskade sommarställe finns vi här, från början till slut. Oss kan du tryggt lita dig mot i alla skeden.

SAARISTO-
VÄLITTÄJÄ

SKÄRGÅRDS-
MÄKLAREN

www.saaristovälittäjä.fi
Kauppiaskatu | Köpmansgatan 9, Parainen | Pargas
Pertti Salonen, 0400 309 490 | Teija Laaksonen, 0400 827 788